

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta

Bakalářská práce

2020

Jan Rys

Univerzita Hradec Králové
Přírodovědecká fakulta
Katedra aplikované kybernetiky

Vliv sociálních sítí na děti a mládež

Bakalářská práce

Autor: Jan Rys
Studijní program: B 1801 / Informatika
Studijní obor: 7507R / Bc. učitelství - všeobecný základ
1802R023 / Informatika se zaměřením na vzdělávání
7507R043 / Tělesná výchova a sport se zaměřením na vzdělávání
Vedoucí práce: Ing. Petr Voborník, Ph.D.
Oponent práce: Mgr. et Bc. Radek Němec, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval pod vedením vedoucího bakalářské práce samostatně a uvedl jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 13.5.2020

Anotace

Rys, Jan. *Vliv sociálních sítí na děti a mládež*. Hradec Králové: Přírodovědecká fakulta Univerzity Hradec Králové, 2020. 56 s. Bakalářská práce.

Cílem bakalářské práce je zmapovat a popsat současné sociální sítě, definovat jejich výhody a nevýhody, a zjistit jejich vliv na dnešní studující mládež i celkovou společnost. Teoretická část práce se tedy zaměří na charakteristiku sociálních sítí, jejich pozitiva a negativa, zaměří se na vliv sociálních sítí na společnost jako takovou, s důrazem na mládež. Dále prozkoumá možnosti jejich využití při školní výuce a zaměří se také na aktuální aplikace, tzv. „trendy“. Praktická část práce naváže na teoretické poznatky a bude se zabývat průzkumem vztahu dnešní mládeže k sociálním sítím, k čemu tyto sítě mladí lidé využívají a kolik času jim věnují. Podrobně budou popsány také metody praktického šetření, průběh sběru dat a důkladný rozbor zjištěných výsledků.

Klíčová slova: sociální sítě, děti, mládež, přátelství, facebookové přátelství

Annotation

Rys, Jan. *Impact of social networks on learning youth*. Hradec Králové: Faculty of Science, University of Hradec Králové, 2020. 56 pp. Bachelor Thesis.

The aim of the bachelor thesis is to map and describe current social networks, define their advantages and disadvantages, and determine their impact on the society as a whole, especially on the youth. The theoretical part of the work will focus on the characteristics of social networks, their positives and negatives, it will focus on the impact of social networks on society as such, with emphasis on youth. It will also explore the possibilities of their use in school teaching and will also focus on current applications, the so-called "trends". The practical part of the work will follow the theoretical knowledge and will examine the relationship of today's youth to social networks, what these networks young people use for and how much time they devote to them. Methods of practical investigation, the course of data collection and a thorough analysis of the results will also be described in detail.

Keywords: social networks, children, youth, friendship, facebook friendship

Obsah

1	Úvod.....	8
2	Teoretická část.....	9
2.1	Charakteristika sociálních sítí.....	9
2.2	Historie sociálních sítí.....	10
2.3	Nejužívanější sociální sítě současnosti (trendy aplikace).....	10
2.3.1	Facebook.....	12
2.3.2	YouTube.....	13
2.3.3	Instagram.....	13
2.3.4	TikTok.....	13
2.3.5	Snapchat.....	14
2.4	Klady a zápory sociálních sítí.....	14
2.5	Kyberšikana.....	16
3	Využití sociálních sítí ve školách.....	17
3.1	Informační technologie na školách.....	17
3.2	Bariéry informačních technologií na školách.....	18
3.3	Sociální sítě a jejich využití na školách.....	19
3.4	Pandemie jako impulz pro reformu školství?.....	20
4	Mládež.....	21
4.1	Charakteristika dospívajících.....	21
4.2	Základní potřeby a motivy dospívajících.....	23
4.3	Vztahy mezi dospívajícími.....	23
4.4	Potřeby dospívajících.....	24
4.5	Vděčnost.....	24
4.6	Přátelství.....	25
4.7	Přátelství jako pojem v prostředí virtuální reality.....	26
4.8	Komunikace dnešní mládeže.....	26
4.9	Vliv sociálních sítí na komunikaci mezi lidmi.....	27
5	Praktická část.....	29
5.1	Kvantitativní výzkum.....	29
5.2	Základní soubor a reprezentativní vzorek.....	30
5.3	Dotazník.....	30
5.4	Formulace hlavního cíle a výzkumných otázek.....	31
5.5	Průběh výzkumného šetření.....	31
5.6	Charakteristika respondentů.....	31
5.7	Etická stránka výzkumného šetření.....	33

5.8	Výsledky výzkumného šetření.....	33
5.8.1	Rozbor jednotlivých otázek dotazníku.....	34
5.8.2	Diskuse výzkumného šetření.....	43
6	Závěr.....	47
	Seznam použitých zdrojů.....	49
	Seznam obrázků.....	55
	Seznam tabulek.....	55
	Přílohy.....	56

1 Úvod

Lidé mezi sebou od pradávna potřebují komunikovat. Pro dorozumění používali různé techniky, zpočátku velmi primitivní, až po ty čím dále víc propracované. Komunikace se tak vyvíjela od jednoduchých skřeků přes malbu, písmo, řeč, různé druhy jazyků, až po komunikaci elektronickou, která v současnosti dosahuje nebývalých rozměrů. Zpočátku se jednalo o zrychlení předávání informací přes telefon, fax, později email, mobilní telefon až k internetu.

V dnešní době se jedná o standardní formu komunikace, které jsme přivykli a jsme k ní i nuceni v rámci různých jednání. Bez internetu dnes jedinec obtížně dohledá různé kontakty, adresy, ... Je běžné, že jsme odkazováni na internet a webové stránky různých prodejců, ale i lékařů, škol, úřadů .... Tištěné seznamy čehokoli postrádají autenticitu, postačí, když danou službu začne vykonávat někdo jiný, či si změní telefonní číslo a informace jsou již mylné. Tištěné seznamy jsou navíc nešetrné k životnímu prostředí, takže se od nich více a více upouští. V internetovém prostředí postačí několik kliknutí a údaje jsou aktualizovány a dostupné všem.

Dle výše uvedeného se zdá, že sociální sítě přináší lidstvu jen samá pozitiva. Každý jedinec má možnost bez problémů najít, co potřebuje, údaje jsou aktuální, navíc se mohou mezi sebou lidi rychleji spojit a předat si potřebné informace. Pro mladé lidi je tato forma komunikace již naprostou rutinou, zejména mládež tráví na sociálních sítích i několik hodin denně. Jde stále ale jen o pozitiva? Umí dnešní mládež mezi sebou komunikovat i jinak než elektronicky? Jaké jsou vztahy mezi dnešními mladými lidmi? Umí ocenit sílu přátelství, vědí vůbec, co přátelství je?

Toto téma je pro mě velmi zajímavé nejen s ohledem na obor, který studuji, ale i vzhledem k tomu, že i já sociální sítě používám a tato problematika mě zajímá.

Bakalářská práce se proto bude věnovat sociálním sítím, jejich vývoji, bude rozebírat jejich slabé a silné stránky, jejich rizika. Dále bude práce pojednávat o současné mládeži, o způsobech komunikace o vztazích v souvislosti s virtuálním světem.

Práce je rozdělena do několika kapitol, má teoretickou a praktickou část. První kapitola pojednává o historii sociálních sítí, jejich typech, kladech a záporech. Ve druhé kapitole se hovoří o dnešní mládeži, potřebách mladých lidí z pohledu psychologického a sociálního a o vztazích mezi lidmi.

2 Teoretická část

2.1 Charakteristika sociálních sítí

Pojem sociální síť je odvozený z anglického social network nebo community network. Dá se říct, že je to online služba, která na základě registrace umožní vytvořit profil uživatele, pod kterým potom lze tuto službu využívat ke komunikaci, sdílení informací, fotografií, videa atd. s dalšími registrovanými uživateli.

Sociální sítě často používáme také na chytrém telefonu. Podle statistik [1] je lidé využívají daleko častěji než posílání zpráv, pořizování fotografií, nebo hraní her.

Podle Romana Kohouta [2] se dají sociální sítě rozdělit do několika kategorií:

- *„Profilově založené sociální sítě*
  - *Facebook*
  - *Baidu Tieba*
  - *VKontakte*
  - *LinkedIn*
- *Obsahově založené sociální sítě*
  - *YouTube.com*
  - *Instagram*
  - *Snapchat*
  - *Last.fm*
  - *Pinterest*
- *Virtuální sociální sítě*
  - *Second Life*
  - *World of Warcraft*
  - *World of Tanks*
- *Micro-blogovací sociální sítě*
  - *Twitter*
  - *Jaiku*
- *Komunikační služby*
  - *Facebook Messenger*
  - *WhatsApp*
  - *Viber“*

Jak uvádí Lukáš Blinky [3, s. 179–180], internet není jen pracovním nástrojem a nástrojem pro vyhledávání informací. Je to komunikace, jež se stala na internetu dominantní a je důvodem, proč jsou miliony lidí ve dne v noci online. Typů online komunikačních aplikací – sociálních sítí (social networking sites) je celá řada, zahrnuje aktivity, které se zpravidla vážou na specifické aplikace – chatování, blogování, navštěvování diskusí, používání seznamek apod. Sociální sítě jsou výjimečné tím, že zahrnují všechny jmenované komunikační aplikace dohromady. Sociální sítě lze považovat za komunikační metaaplikaci. Důležitým motivem používání SNS¹ a zároveň jejich specifickým je sebe-prezentace uživatelů.

2.2 Historie sociálních sítí

Jako první byla dálková komunikace mezi počítači vyvinuta pro poloautomatické vojenské radarové systémy (AN/FSQ-7) a jejich obdobu v automatických rezervačních systémech aerolinií na konci 50. let 20. století.

Jako reakce na několik výzkumných programů se začaly formulovat principy komunikace mezi fyzicky oddělenými systémy, což vedlo k vývoji modelu přepojování paketů v digitální síti. Tyto výzkumy prováděly laboratoře Vinton G. Cerf na Stanfordově University, Donald Davies (NPL), Paul Baran (RAND Corporation) a Leonard Kleinrock na MIT a na UCLA.

Toto rozšíření síťování začalo tvořit myšlenku globální sítě, která by byla nazvána internet; na základě standardizovaných protokolů byla oficiálně realizována v roce 1982. K rychlému přijetí a propojení došlo přes moderní síť západního světa, poté začal internet pronikat i do okolního světa. V závislosti na trhu a zavedení soukromých poskytovatelů internetového připojení (providerů) v 80. letech, a rozmachu internetové zábavy v 90. letech 20. století, měl internet drastický dopad na kulturu a obchod. [4]

2.3 Nejužívanější sociální sítě současnosti (trendy aplikace)

Mezi nejužívanější sítě dnešní doby patří Facebook, Instagram, Snapchat, YouTube, Ask.fm, Musical.ly, Omegle.com, Badoo. [2]

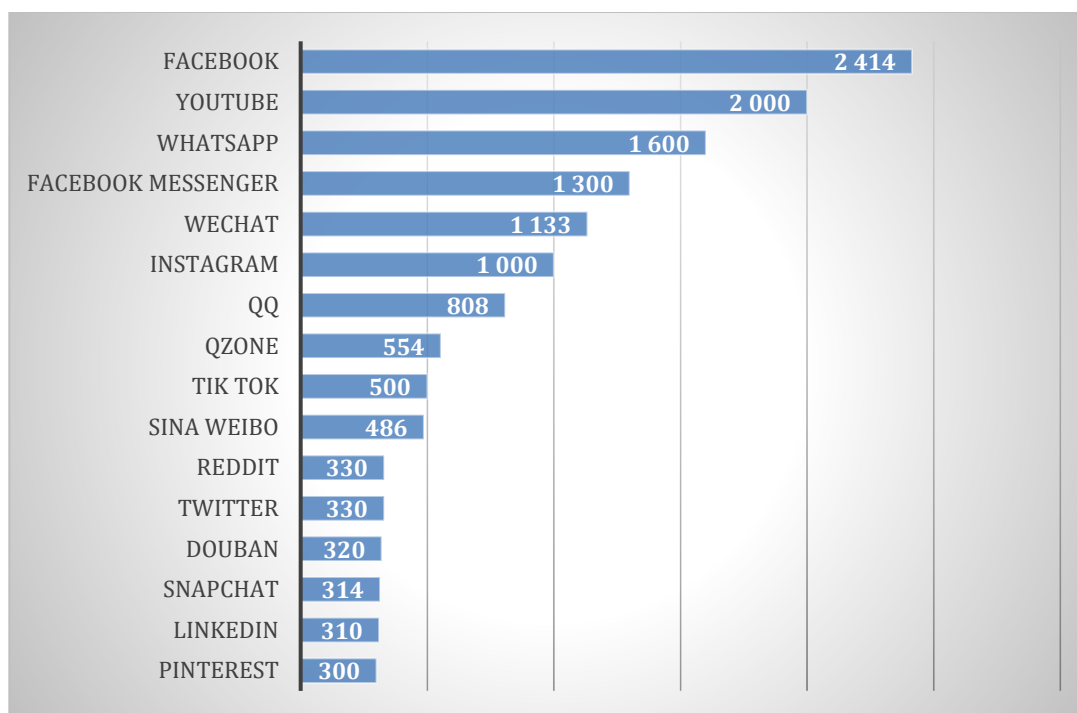
¹ Social networking sites, sociální sítě, sociální internetové sítě

Diana Zadáková [5] sděluje, že sociální sítě za sebou mají výživný rok 2019. Facebook přišel s novým algoritmem, Instagram spustil vlastní kanál IGTV, ephemeral content trhal rekordy, Twitter se vrátil k chronologickému feedu a to zdaleka nejsme u konce.

Roman Kohout [6] uvádí, že ke konci roku 2019 byla sociální síť Facebook se svými 2,41 miliardami alespoň jednou za měsíc aktivních uživatelů stále neporazitelným lídrem. Pro úplnost dodejme, že Facebook je první sociální sítí na světě, která překonala právě onu magickou hranici 1 miliardy alespoň jednou za měsíc aktivních uživatelů.

Na druhém místě se umístil YouTube se 2 miliardami alespoň jednou za měsíc aktivních uživatelů. Konkurencí mu jsou pro rok 2020 Netflix, AppleTV či Disney+, což nejsou sociální sítě, ale tvoří sami svůj obsah, netvoří ho uživatelé.

Aplikace Instagram měla 1 miliardu aktivních účtů měsíčně, což stačilo na šestou pozici v žebříčku viz Obr. 1.

Obrázek 1 - Užívání sítí; x = počet milionů osob

Sociální sítě umístěné v žebříčku na předních pozicích obvykle nabízejí více jazyků a umožňují tak svým uživatelům spojit se s přáteli nebo jinými uživateli i přes geografické, politické nebo ekonomické hranice. V současné době užívá aktivně sociální sítě přibližně 2 miliardy uživatelů internetu a do budoucna se očekává, že tato čísla ještě porostou, neboť zvyšující se trend užívání mobilních zařízení činí jejich užívání prakticky kdekoliv.

Vzhledem k neustálé přítomnosti sociálních sítí v životě jejich uživatelů mají rozhodně silný sociální dopad. Dalo by se říci, že mnoho uživatelů polovinu svého života žije prakticky na sociálních sítích. Z tohoto důvodu je třeba dbát na svou digitální identitu a s ní spojenou digitální stopu, která se dá lehce zneužít.

Pro větší ochranu osobních údajů všech lidí v běžném životě i ve virtuálním světě přijala ČR na základě Nařízení Evropské unie zákon o ochraně osobních údajů [7], neboli GDPR, který určuje podmínky pro nakládání s osobními údaji obyvatel ČR.

První mobilní telefon obvykle rodiče pořídí dětem v momentě, kdy se začnou samy dopravovat do školy i ze školy. Děti záhy zjišťují, že mohou být ve spojení se spolužáky i mimo školu. Využívají k tomu různé sociální sítě, nebo aplikace – např. **WhatsApp**, kde vznikají první skupinové konverzace, buďto třídy jako celku, nebo jen užšího kruhu kamarádů. Velmi oblíbené u dětí do 13 let jsou **TikTok**, který je určený ke sdílení krátkých videí, a **Snapchat**, který umožňuje posílat fotografie, které se po zobrazení mažou. Samozřejmě YouTube je s dětmi celou dobu jejich dospívání jako zdroj zábavy i informací. V průběhu dospívání se mění vztah k jednotlivým sítím a často mladí jednu síť opustí a nahradí ji další. Na druhém stupni základní školy, kdy žáci překročí hranici 13 let si začínají zakládat profily na „velkých sociálních sítích“ a opouštějí TikTok a Snapchat.

Samozřejmě existují i jiné, menší sociální sítě, které jsou oblíbené v různých skupinách studentů, například při hraní určité online hry. A také existují i dospívající, kteří nemusí využívat žádných těchto služeb, ať už z nějakého přesvědčení, nebo ze strachu o narušení svého soukromí.[8]

2.3.1 Facebook

Roman Kohout a Radek Karchňák [9] sdělují, že statistiky potvrzují, že Facebook mezi sociálními sítěmi vede. Podle dat z ledna 2017 ho aktivně užívá 1,871 miliardy lidí po celé planetě. Úplně na začátku stáli studenti počítačového programování Mark Zuckerberg a Edduard Severin. Spustili ho 4. února 2004 pod doménou theFacebook.com a sloužil pouze pro studenty Harvardovy univerzity. Postupně se rozšířil i na další univerzity, dokonce i na zahraniční. V České republice k prvním schváleným vysokým školám patřila Masarykova univerzita v Brně. Od 11. srpna 2006 se mohl do Facebooku zaregistrovat kdokoli starší 13 let. V období od září 2006 do září 2007 se doména www.Facebook.com dostala z 60. na 7. pozici nejnavštěvovanějších webových stránek

světa. Od roku 2008 lze Facebook využívat i v češtině a celkem je dnes dostupný ve více jak 84 jazycích.

2.3.2 YouTube

„Je největší internetový server pro sdílení videí. Založili jej v únoru 2005 zaměstnanci PayPalu Chad Hurley, Steve Chen a Jawed Karim. V listopadu 2006 byl zakoupen společností Google za 1,65 miliardy dolarů (tehdy asi 37 miliard Kč). Google nyní provozuje tuto stránku jako dceřinou společnost, uživatelské účty mezi těmito společnostmi jsou propojené.

YouTube povoluje svým uživatelům nahrát videa, zhlédnout je, hodnotit, sdílet a komentovat. Na YouTube jsou dostupné videoklipy, TV klipy, hudební videa, filmy, trailery k filmům a další jako například video-blogy, krátká originální videa, nebo vzdělávací videa. Od 9. 10. 2008 má YouTube i české rozhraní.“ [10]

2.3.3 Instagram

Kateřina Vokrouhlíková [8] uvádí, že v současnosti patří mezi nejoblíbenější síť u adolescentů v České republice Instagram. Ten umožňuje sledovat různé slavné osobnosti, nebo jen uživatele, se kterými se mohou ztotožňovat. Dospívající si ce Facebook mají, ale používají ho minimálně. Spíše využívají služby Messengeru ke komunikaci mezi sebou.

2.3.4 TikTok

Sociální síť Tik Tok je využívána nejvíce dětmi v období docházky na základní školu. Vznikla v roce 2017 z aplikace musical.ly, vlastní ji čínská firma ByteDance a celosvětově ji používá asi 500 milionů aktivních uživatelů. Z nich asi třetina je ve věku 10 až 12 let. TikTok je nejrychleji rostoucí sociální sítí na světě. Tato sociální síť je vyvinuta tak, aby co nejdéle udržela uživatelskou pozornost, a přitom od něj nevyžadovala žádnou velkou aktivitu.

TikTok je vlastně až primitivně jednoduchý. Nepotřebujete si zakládat ani uživatelský účet a ihned po otevření aplikace se na vás spustí nekonečný proud krátkých videí. Příspěvky se řadí do dvou odlišných kanálů.

- **Jeden s názvem „Pro tebe“** – ten pomocí algoritmu vybírá videa od všech různých uživatelů, aniž byste je museli sledovat.

- **Druhý kanál s názvem „Sleduji“** řadí pouze ty tvůrce, kterým jste předtím dali follow (*začali jste je sledovat*).

To prakticky znamená, že aplikaci stačí zapnout a už jedete! Rozhodně se nikdy nestane, že byste již zhlédli všechno, nebo že byste četli instagramovou poznámku „Nic dalšího tu už není“. To samozřejmě vede k tomu, že uživatelé (především děti) jsou motivováni k tomu trávit na síti co nejvíce hodin denně. A taky se tak děje. [11]

2.3.5 Snapchat

„Snapchat (původně Picaboo) je aplikace spočívající v posílání fotek. Aplikaci vyvinuli Američané Evan Spiegel, Bobby Murphy a Reggie Brown. Aplikace v současné podobě se vyvíjí od července 2011. Je velmi populární v USA, kde má asi 50 milionů uživatelů. Je postavena na principu, že člověk vyfotí nějakou situaci svým mobilním telefonem a pošle ji přátelům. Ti si ji mohou přidržet, jinak se maže. Mohou taktéž odpovědět vyfocením jiné situace. Některé fotky je možné si ukládat do alba. Tato funkce často v uživatelích vyvolává falešný pocit anonymity a bezpečí. Poslané fotografie ale lze před smazáním zkopírovat – například sejmutím screenshotu obrazovky. Snapchat se za svou krátkou historii potýkal s několika bezpečnostními problémy, mezi které patřil například velký únik informací o uživatelích.

Aplikace je dostupná pro Android a iOS.“ [12]

2.4 Klady a zápory sociálních sítí

Jak uvádí Daniel Dočekal a spol [13, s. 50–51, přibližně v období, kdy dítě dochází do třetí třídy se u rodinného stolu objeví přání, že by si chtělo založit účet na sociálních sítích. Před rokem 2018 by se dítě ptalo „a můžu mít účet na Facebooku?“. Dnes děti touží mít založený účet na Instagramu, Snapchatu či TikToku, dále touží mít chatovací aplikaci Messenger. Toto je zdrojem možných velkých potíží. Dítě si často založí účet samo bez vědomí rodičů, nebo ještě hůř, založí mu ho spolužáci. Dítě je pak na sociálních sítích ohroženo ztrátou soukromí. Výchozí stavy na sociálních sítích jsou obvykle veřejné a viditelné pro kohokoliv, proto je důležité nastavit zabezpečení profilu.

Kamil Kopecký [14] sděluje, že internet je masmédiem, které je přesyceno velkým množstvím rozmanitých informací nejrůznější kvality. V minulosti byla odpovědnost za pravdivost informace a její ověření kladena na vydavatele konkrétního média, který musel posuzovat v souladu s etickými kodexy zpravodajství a publicistiky. V zásadě plati-

lo, co je psáno, to je dáno (v původním kontextu platilo pro smlouvy). Většina populace byla především příjemci informací, nikoli jejich tvůrci. S příchodem informační společnosti, otevřením světa internetu a sociálních sítí odpadly veškeré bariéry – produkovat obsah může kdokoli, kdykoli, bez nutnosti disponovat financemi, bez požadavku na ověřování informací. Jen část informací je přebírána z ověřených zdrojů – tiskových agentur a kancelářů. Čtenář je v současnosti zároveň tvůrcem/producentem obsahu (blogy, Youtube kanály, alternativní weby), což na něj klade vyšší nároky – musí umět posoudit, které informace jsou pravdivé a které nepravdivé.

Daniel Dočekal a spol. [13, s. 51] uvádí, že značným rizikem je skutečnost, že se děti na sociálních sítích fotí a natáčejí, do přátel si pak děti přiřazují cizí lidi nebo si s nimi začnou dopisovat. Dalším trendem současnosti jsou mezi dětmi youtubeři, ale nově i instagrameři a hvězdy TikToku.

„Nebezpečné výzvy v online prostředí nabádají uživatele internetu (především děti) k nebezpečnému chování, které jim může způsobit vážnou zdravotní újmu. Tyto výzvy uživatele nutí např. k zapojování se do nebezpečných úkolů, u jejichž plnění se uživatelé fotí či natáčejí, výsledek sdílejí a motivují tak další online diváky k zapojení se. Většina výzev v prostředí internetu existuje v latentní formě – pokud nejsou medializovány, zasahují velmi omezený okruh uživatelů. V případě medializace a masivního virálního šíření však mohou uživatelům internetu způsobit vážnou újmu.“ [15]

Rizikem nové sociální sítě TikTok je problém sexuálních predátorů, kteří si na TikToku zvykli oslovovat velmi mladé dívky. Ty si vyhlídli na základě jejich obsahu, kde se mohly skrývat lehce sexuální momenty ve formě tance, gymnastiky, jógy či videí v plavkách. [11]

Citujme Kamila Kopeckého [16], který ve svém elektronickém příspěvku sděluje následující: *„Velmi lákavou funkcí Tik Toku představují tzv. duety (duets) - uživatelé natočí pouze část videa (s využitím funkce lip-sync, tj. synchronizace hudby/slova a pohybu rtů) a pomocí hashtagu #duetwithme propojí své video s dalšími uživateli, kteří vytvořili druhou část hudebního videa. Výsledkem je pak video složené z obou částí. Samozřejmě tato funkce svádí k velkému množství parodování (tzv. ironic memes) a velkou část obsahu na Tik Toku tvoří právě různé druhy parodických videí.“*

K otázce bezpečnosti na této sociální síti se vyjadřuje elektronický příspěvek [11] takto: *„Poslední dobou je konkurenční sociální síť Facebook pod velkou palbou kritiky za neschopnost filtrovat nevhodný či dezinformační obsah. Tento problém však TikTok vůbec*

neřeší. Ne z důvodu, že se tam takový obsah neobjevuje, ale protože tento požadavek nebere jako prioritu. Nezbyvá než doufat, že TikTok začne projevovat větší dávku společenské odpovědnosti. Nejen kvůli dezinformacím, ale i kvůli ochraně uživatelů, jehož jádro tvoří ti nejzranitelnější – děti.“

Roman Kohout [17] uvádí, že mezi rizika sociálních sítí patří také např. kyberšikana, sexting, kybergrooming, kyberstalking, happy slapping, krádež identity, online vydírání, kyberstalking apod.

2.5 Kyberšikana

Michal Kolář [18] k pojmu kyberšikana (kybernetická – počítačová šikana, angl. cyberbullying) uvádí, že je to druh šikany využívající informační a komunikační technologie (počítače, tablety, mobilní telefony, sociální sítě, emaily apod.) k ublížení druhému (vydírání, ubližování, ztrapňování, obtěžování, ohrožování, zastrahování apod.). Aktéry kyberšikany jsou (obdobně jako u klasické šikany): Agresor – Oběť – Přihlízející (publikum).

Roman Kohout [17] člení a charakterizuje jednotlivé formy kyberšikany takto:

Sexting je spojení slov sex a textování a znamená posílání textového, fotografického, audio a video obsahu se sexuálním podtextem prostřednictvím informačních a komunikačních technologií. Takový obsah, zasílaný převážně v rámci milostného vztahu, je zejména po jeho ukončení zneužit k poškození druhé strany jeho zveřejněním nebo výhrůžkou jeho zveřejnění.

Kybergrooming lze vysvětlit jako psychickou manipulaci dítěte dospělým prostřednictvím moderních komunikačních technologií s cílem získat důvěru oběti, vylákat ji na osobní schůzku a zpravidla sexuálně zneužít. Kybergrooming se nejčastěji vyskytuje v rámci instant messengerů (Facebook Messenger, Skype), sociálních sítí (Facebook, Twitter, Badoo), internetových sezonek (libimseti.cz) a různých blogovacích stránek.

Kyberstalking lze jednoduše nazvat nebezpečným pronásledováním.

Happy Slapping z anglického překladu „spokojené fackování“. Jedná se o předem naplánované fyzické napadení nic netušící oběti, které je natáčeno zpravidla na mobilní telefon nebo jiné záznamové zařízení. Záznam je poté zveřejněn na internetu, příp. dále šířen.

Krádež identity (někdy označováno jako Identity theft) lze v rámci počítačové hantýrky označit jako zmocnění se virtuální identity oběti útočníkem. V praxi to zname-

ná krádež přístupových údajů k emailové schránce, uživatelskému účtu na sociálních sítích, v počítačové hře apod. a následné vydávání se útočníka za oběť.

Online vydírání se neliší od toho v reálném světě. Taktéž někdo někoho nutí, aby něco konal nebo strpěl – jen se liší v tom, že útočník neužije násilí, pohrůžku násilí nebo pohrůžku jiné těžké újmy, ale zejména pohrůžku zveřejnění citlivého materiálu.

3 Využití sociálních sítí ve školách

3.1 Informační technologie na školách

Zdeněk Bělecký [19, s. 5–6] uvádí, že svět, do kterého dospějí dnešní žáci, bude od každého mladého člověka vyžadovat velkou schopnost řešit neočekávané situace, pracovat v oborech, které dnes ještě nejsou ani známy, stýkat se s lidmi, na které vůbec nejsme zvyklí, a používat zařízení, která budou teprve objevena. Současné školství už na rychlost civilizačních změn nestačí. Učitelé právem říkají „děti jsou jiné“. Učiva neustále přibývá. Počet nových nebo změněných poznatků (témat, údajů, pouček...) i rychlost těchto změn je větší než kdy dřív.

Z těchto důvodů byla započata reforma školství, kterou se zabývá tzv. Bílá kniha – Národní program rozvoje vzdělávání v ČR. Tato kniha hovoří zejména o nových cílech a změnách v oblasti vzdělávání. Nový Školský zákon zavádí rámcové vzdělávací programy, které obsahují mimo jiné i pojem klíčové kompetence.

„Mít kompetenci znamená, že člověk (žák) je vybaven celým složitým souborem vědomostí, dovedností a postojů, ve kterém je vše propojeno tak výhodně, že díky tomu člověk může úspěšně zvládnout úkoly a situace, do kterých se dostává ve studiu, v práci, v osobním životě. Mít určitou kompetenci znamená, že se dokážeme v určité přirozené situaci přiměřeně orientovat, provádět vhodné činnosti, zaujmout přínosný postoj.“ [19, s. 6–7]

Jednotlivé kompetence mají za cíl, aby žák během vzdělávání získal potřebné kompetence např. k učení, k řešení problémů, kompetence komunikativní, sociální a personální, občanské i pracovní. Mezi kompetence k učení patří také práce s informacemi.

„žák vypracuje jednoduchý úkol s využitím nabídnutých informačních zdrojů Vyhledá informace na internetu, vypůjčí si knihu v knihovně, pracuje s encyklopediemi; osloví vhodné osoby. – aktivně využívá různé zdroje informací (knihy, encyklopedie, příručky, tabulky, grafy, tisk, lidé, internet...); vyhodnotí a obhájí, který z použitých zdrojů je pro danou situaci (problém) nejefektivnější.“ [19, s. 22]

Jitka Wichová [20] zmiňuje výzkum Českého statistického úřadu: „prakticky všechny školy jsou vybaveny počítači, připojeny k internetu a školní agenda je zpracovávána z velké části v elektronické podobě. Mnoho škol také provozuje vlastní bezdrátovou síť či informační systém.“

3.2 Bariéry informačních technologií na školách

Mezi bariéry efektivního používání ICT ve školách patří špatná kvalita technologického vybavení, zaostalý či špatně udržovaný hardware, nedostatečné vybavení výukovými programy omezený přístup k ICT. Mezi školami dobře, a naopak neuspokojivě vybavenými ICT tak může narůstat tzv. digitální propast. [20]

Zdeněk Bělecký [19, s. 36] uvádí: „Na konci základního vzdělávání žák formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu y naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, obhajuje svůj názor a vhodně argumentuje y rozumí různým typům textů a záznamů, obrazových materiálů, běžně užívaných gest, zvuků a jiných informačních a komunikačních prostředků, přemýšlí o nich, reaguje na ně a tvořivě je využívá ke svému rozvoji a k aktivnímu zapojení se do společenského dění; využívá informační a komunikační prostředky a technologie pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem y využívá získané komunikativní dovednosti k vytváření vztahů potřebných k plnohodnotnému soužití a kvalitní spolupráci s ostatními lidmi.“

Problematiku gramotností ve vzdělávání můžeme na celostátní úrovni spojit především s modelem Kvalitní škola České školní inspekce. Ten v sobě zahrnuje i hodnocení rozvoje šesti gramotností, přičemž jednou z nich je informační gramotnost. V hlavním metodickém dokumentu je v kapitole 2.2 následující definice informační gramotnosti:

„*Informační gramotnost je schopnost:*

- *identifikovat a specifikovat potřebu informací v problémové situaci;*
- *najít, získat, posoudit a vhodně použít informace s přihlédnutím k jejich charakteru a obsahu;*
- *zpracovat informace a využít je k znázornění (modelování) problému;*
- *používat vhodné pracovní postupy (algoritmy) při efektivním řešení problémů;*
- *účinně spolupracovat v procesu získávání a zpracování informací s ostatními;*

- vhodným způsobem informace i výsledky práce prezentovat a sdílet;
- při práci dodržovat etická pravidla, zásady bezpečnosti a právní normy;

To vše se má rozvíjet s využitím potenciálu digitálních technologií za účelem dosažení osobních, sociálních a vzdělávacích cílů. [21]

Z výše uvedeného vyplývá, že technické vybavení mají školy kvalitní a každým rokem se materiální zázemí informačních technologií na školách spíše zlepšuje. Je velmi důležité, jak pedagog výuku tohoto předmětu pojme, zda propojí praktickou a teoretickou stránku internetu a sociálních sítí, naučí žáky tyto technologie používat tak, aby jim přinesly potřebné informace, ale i zábavu či kontakt s ostatními. Na druhé straně je tak může přirozenou formou učit i tomu, jak minimalizovat jejich rizika.

3.3 Sociální sítě a jejich využití na školách

Citujme Jiřího Stracha [22, s. 86], který sděluje: *„Zamyslíme-li se nad možnostmi využití sociálních sítí ve škole, je možno je využít v následujících oblastech:*

- *Ve výuce jako prostředek k mapování politické ekonomické a kulturní situace*
- *V domácí přípravě jako nástroj doučování a konzultací mezi učitelem a žáky a mezi žáky navzájem.*
- *V sociální oblasti jako nástroj pro zlepšení vztahů mezi spolužáky.*
- *Pro komunikaci mezi rodiči a školou a mezi rodiči navzájem.“*

Jiří Strach [22, s. 87] dále uvádí, že pro získání nejnovějších informací ze světa se nejlépe hodí Twitter. Twitter se chlubí, že je rychlejší než CNN. Výhodou využití tohoto systému, který může obsahovat informace dlouhé pouze 140 znaků, je to, že obsahuje informace ve velmi koncentrované podobě a je možno ho využít pro zadávání úkolů, jako zdroj informací pro projektovou výuku. V neposlední řadě vzhledem k tomu, že informace jsou v koncentrované podobě často v anglickém jazyce, je možno Twitter využít ve výuce jazyků. Facebook naproti Twitteru umožňuje vytvářet uzavřené skupiny lidí, kteří spolu mohou vytvářet nejrůznější kolektivní projekty obsahující texty a obrázky. Výhodou zařazení této nové technologie do výuky je možnost zachytit zájem žáků o nové technologie, spojení nových technologií a starších postupů umožňuje využít novým způsobem různé didaktické hry a může vést k znovu probuzení zájmu žáků o historii, politiku a kulturu. Použití moderních technologií učitelem zvyšuje respekt žáků k učitelovým schopnostem, neboť despekt mladých lidí k současné střední generaci, která nezná celou

řadu mládeží využívaných způsobů komunikace, často vede k ztrátě respektu k znalostem pedagogů, kteří své znalosti čerpají pouze z dříve nabytých a naučených informací. Učitel by měl při své práci vhodně využívat zájmů žáků a studentů a nechat je tvořivě vytvářet nové způsoby komunikace, to však předpokládá, že bude s technologiemi sám dobře obeznámen a dokáže výsledek ovlivnit tak, aby sloužil jeho didaktickým cílům.

Vytvoření vhodných sociálních sítí umožňující žákům propojení mezi sebou a mezi žáky vyšších a nižších tříd může vést k tomu, že se vytvoří v mladých lidech pocit sounáležitosti s danou školou. V sociálních sítích školy je možno iniciovat diskuze na různá společenská témata, jako jsou drogy, rasismus agresivita a další. Je možno sledovat tvorbu přirozených skupin spolužáků a na základě jejich tvorby analyzovat skutečná přátelství a animozity v dané komunitě. Vhodným ovlivňováním v reálném světě je možno docílit upravení nevhodných jevů v dané komunitě. Velmi se osvědčil postup, kdy právě na analýzách nevhodně vytvářených sociálních vztahů pracuje školní psycholog a výchovný poradce v součinnosti s třídním učitelem, který se pak vhodnou konfigurací pracovních skupin ve třídě i v domácí přípravě snaží situaci řešit. Odborníci doporučují zejména na základní škole vytvářet pracovní skupiny v sociální síti jako heterogenní sestavené z dívek a chlapců s rozdílným prospěchem. Úkoly pro skupinu musí být voleny tak, aby všichni členové skupiny mohli vyniknout podle svých individuálních schopností. [22, s. 88]

3.4 Pandemie jako impulz pro reformu školství?

Počátek roku 2020 je pro celý svět, včetně České republiky, ve znamení boje s nemocí COVID-19, kterou způsobuje koronavirus. Proti této nemoci není v současné době účinná léčba a je silně infekční.

„Onemocnění COVID-19 je způsobeno novým typem koronaviru s odborným označením SARS-CoV-2. Jedná se o vysoce infekční onemocnění, které se projevuje zejména horečkami, respiračními potížemi (kašel, dušnost), bolestí svalů a únavou. U starších a chronicky nemocných osob může nemoc mít vážnější průběh a může vést i k úmrtí. Počátek epidemie COVID-19 je datován k 31. prosinci 2019, kdy byly první případy hlášeny v čínském městě Wu-Chan v provincii Chu-Pej. V České republice byly první tři případy nákazy novým koronavirem prokázány 1. března 2020.“ [23]

Vláda ČR musela na základě výše uvedených skutečností přijmout řadu omezujících opatření, včetně uzavření základních, středních, vyšších odborných i vysokých škol.

K tomuto opatření a k vyhlášení tzv. nouzového stavu bylo přistoupeno od 12. 3. 2020 od 14:00 na dobu 30 dnů.

Pro žáky, studenty a vyučující znamenal tento krok nutnost hledat jiné formy vzdělávání, které budou probíhat bez přímého kontaktu.

Michal Bureš [24] uvádí, že náhlé uzavření škol dovedlo několik učitelů z Královéhradeckého kraje k založení Digitální pohotovosti, projektu, který reaguje na současný nouzový stav v České republice a nabízí pomoc školám se zavedením jednoduchých digitálních vzdělávacích a komunikačních nástrojů. Online vyučování probíhá prostřednictvím videokonferenční aplikace dle upraveného rozvrhu. Pro všechny je to nová situace, která vyžaduje stanovení jasných pravidel. Nejdůležitější je pravidelnost a nezahlcování učivem. K této formě online výuky patří i online třídní schůzky pro rodiče. Dle vyučujících je velmi důležité, aby se žáci viděli se svými učiteli, alespoň prostřednictvím videokonference, neboť není jasné, jak dlouho budou školy uzavřeny a udržení osobního kontaktu se žáky je velmi důležité. V rámci projektu byly pro školy zřízeny tři telefonní linky a emailová adresa, kam se mohou obracet se žádostí o radu či pomoc. Další informace je možné najít na webu <https://skolysobe.cz/>.

4 Mládež

4.1 Charakteristika dospívajících

Odborníci se přímo neshodují v určení věkového rozmezí věkové populace nazývané „mládež“. Toto věkové období je možné označovat také za období dospívání.

Dle Wikipedie *„Mládež zahrnuje děti ve věku do patnácti let a mladistvé ve věku od patnácti do osmnácti let. Mladí zažívají v tomto období různé kritické situace a jsou citliví a náchylní k negativním vlivům okolí. V tomto kritickém období se formuje jejich osobnost a negativní vlivy (např.: nedostatky v rodině, škole) mohou mít špatný dopad na jejich psychiku. V krizových situacích mladí nevědí, jak se chovat, z důvodu nedostatku znalostí a mají sklony k agresi, která je hlavním obranným systémem jedinců.“* [25]

„Dospívání je přechodná fáze života, kdy jedinec již není dítě, ale ještě není dospělý. Podle definice WHO je adolescent člověk ve věku 10–19 let. Legislativa pak definuje dospívání jako období od ukončení ZŠ do ukončení přípravy na povolání (cca 14–19 let).“ [26]

František Kahuda [27] uvádí, že dřívější sociologické práce, zabývající se problematikou mládeže, omezovaly předmět svého bádání na populační ročníky mezi 14. a 18.

rokem, eventuálně mezi 14. a 21. rokem života. Moderní západní sociologické výzkumy věnují pozornost mladým lidem mezi 14. a 15. rokem až 24. a 25. rokem života. Hranice 14 a 18 či 14 a 21 let byly sociologií přejaty z pracovního, občanského a správního práva určité konkrétní etapy vývoje společnosti, tj. buržoazní společnosti na konci 19. a na počátku 20. století. Pro stanovení horní věkové hranice mládeže jako věkové skupiny není zatím ve vědě vykonáno tolik, aby bylo možno exaktním způsobem postupovat obdobně. Proto také dosavadní stanovení této hranice jednotlivými autory je zcela nejednotné. Někteří považují věk 21—24 let za období tzv. rané dospělosti, jiní počítají již toto období od 21 do 24 let k dospělosti, jiní naopak posunují hranici dospělosti až k 30. roku.

Člověk po narození prochází několika zásadními vývojovými etapami, které jsou velmi důležité pro celkové formování osobnosti jedince. Vývojovými etapami člověka se mimo jiné v minulosti zabývali odborníci jako Erik H. Erikson, J. Piaget či Sigmund Freud.

Marie Vágnerová [28] uvádí, že teorie Erika H. Eriksona vychází z psychoanalytického učení, kdy počítá i s větší možností ovlivnění vývoje jedince sociokulturními faktory. Psychický vývoj člení do osmi stádií, každé z nich lze charakterizovat cílem, ke kterému směřuje, event. problémy, které dané období může přinést a jak je možné je řešit. Erikson vychází z předpokladu, že člověk musí v každém období vyřešit nějaký úkol, který odpovídá očekávané úrovni jeho kompetencí a pro tento věk obvyklým požadavkům společnosti. Pokud se podaří stanovený úkol zvládnout, osobnostní vývoj může pokračovat. Pokud se to nepodaří, může dojít k jeho stagnaci.

První fáze dospívání, označovaná jako pubescence, je časově lokalizována mezi 12 a 15 lety a na ní navazuje druhá fáze – adolescence, která trvá přibližně od 15 do 20 let. Období dospívání je přechodovou fází mezi dětstvím a dospělostí a dochází zde k proměně všech složek osobnosti. V tomto období čekají na adolescenty tři základní okruhy vývojových úkolů a potřeb:

- vytvoření pevné a stabilní identity – dle Eriksona je toto hlavním úkolem adolescentů včetně nalezení své vlastní pozice ve společnosti. Neúspěch při plnění tohoto vývojového úkolu vede ke zmatení rolí, které by měl člověk zastávat
- navázání blízkých vztahů s vrstevníky a romantickými partnery, kteří začínají sloužit jako opora a zdroj uspokojování různých potřeb. Tento úkol zahrnuje emocionální osamostatnění se od rodičů a jiných dospělých, kteří však stále pro dospívajícího zůstávají zdrojem bezpečí, ale již na symbolické úrovni.

- Přizpůsobení se vyvíjející se sexualitě – v dospívání dochází k zásadní změně sexuality v důsledku reorganizace hormonálního, anatomického a neuropsychologického systému. Dospívající prožívá na začátku tohoto období sexuální touhu a vzrušení, které ke konci vývojového období vyústí v zahájení sexuálního života. [3, s. 93]

Pro úspěšné splnění výše uvedených okruhů je nezbytný kontakt dospívajícího jedince s vrstevníky, navazování kontaktů apod.

Vágnerová [28] popisuje Eriksonovo pojetí dospívání jako období od 12 do 20 let, které Erikson nazývá fází rozvoje vlastní identity. V tomto období se významně mění a rozvíjí sebepojetí jedince. Dospívající usilují o vymezení vlastní osobnosti, hledají odpověď na existencionální otázky apod. Hledání vlastní identity může být obtížné a může být spojeno se značnými pocity nejistoty. Raná dospělost je dle Eriksona definována jako fáze intimity. Jejím cílem je vytvoření hlubokého intimního vztahu a sdílení párové identity.

Období puberty a dospívání je velmi náročným obdobím, které s sebou nese nelehké úkoly spočívající v začlenění jedince do společnosti, navazování kontaktů a vazeb mezi lidmi apod.

4.2 Základní potřeby a motivy dospívajících

David Šmahel [29, s. 50–53] uvádí, že pokud chceme porozumět tomu, co adolescenty přitahuje na online světě, na virtuálním prostředí a PC hrách, potřebujeme porozumět napřed jejich potřebám a motivům. Šmahel uvádí, že mezi základní potřeby patří hledání a experimentování s identitou, intimita a pocit začlenění, separace od rodičů a rodiny a odreagování frustrací, sociální učení, sexuální aktivity, obava z odhalení, zvýraznění určitého rysu sebe sama, změna virtuální identity jako zábava apod.

4.3 Vztahy mezi dospívajícími

Citujme Gary D. Chapmana a Arlene Pellicane [30, s. 8]: *„Žádná aplikace ani videohra nemůže nahradit interakce s druhými lidmi. Společenské dovednosti je nutno procvičovat v reálném životě, u dítěte nejprve doma. Mít společenské dítě znamená, že váš potomek bude umět mluvit s lidmi a bude mít lidi rád. Bude schopen jednat s druhými a užívat si společné činnosti s přáteli a členy rodiny. Být společenský se netýká jen nezávazných hovorů v kavárně. Patří k tomu i schopnost ukázat pomocí očního kontaktu, rozhovoru a em-*

patie, že vám na druhých lidech záleží. Ideálním místem, kde se dítě může učit být společenským, je jeho domov, kde mu milující matka či otec mohou předvádět, jak vypadají zdravé vztahy.“

4.4 Potřeby dospívajících

Děti potřebují mezi sebou navazovat vztahy, povídat si a hrát si s kamarády. Nestací pouze komunikace přes sociální sítě. Je pouze na rodičích, aby vymezili jasné hranice, kolik hodin denně či týdně bude jejich potomek na TV, mobilu, tabletu či počítači trávit. [30, s. 18]

Dnešní děti a dospívající jsou zvyklí spolu komunikovat zejména přes sociální sítě. Když děti komunikují tímto způsobem, je pak nutné, aby volily slova, která jsou pozitivní a oceňující. Naneštěstí mnozí počítačově zdatní dospívající neumí s lidmi na internetu jednat zdvořile a s úctou. Přátelství se na internetu mohou jevit spíše jako nějaké transakce než jako mezilidské vztahy. Přátelé, kteří vás štvou, můžete vymazat a prostě si seženete jiné. S lidmi se tak dá na internetu zacházet jako se zbožím, jsou tu pro naše pohodlí, aby naplňovaly naše potřeby. Dospívající formou textových zpráv mnohdy komunikují hodně zraňujícím způsobem. Proto je důležité už od raného věku učit děti vážit si druhých, oceňovat je tváří v tvář i v jakékoli elektronické komunikaci. [30, s. 59]

Pro srovnání k výše uvedené citaci Chapmana uveďme statistiku, která upozorňuje na to, že SMS jsou oproti sociálním sítím na ústupu.

Lukáš Hron [31] sděluje: *„Koncem loňského roku uplynulo již 25 let od poslání první SMS, dnes je ovšem tento ještě před pár lety hojně využívaný komunikační kanál za zenitem. Majitelé smartphonů využívají spíše chatovací aplikace. Například jen uživatelé Messengeru a WhatsAppu denně pošlou zhruba pětkrát více zpráv, než je celosvětově odesláno SMS.“*

Nic není v životě tak důležité, jako umět budovat pozitivní vztahy s lidmi. Pokud děti rodiče do života vybaví schopností budovat pozitivní vztahy, bude to mít vliv na jejich pracovní činnost, manželství, rodičovství a emocionální i duchovní blaho. [30, s. 54–56]

4.5 Vděčnost

Vděčné srdce slouží jako základ. Již kolem druhého či třetího roku věku lze dítě učit dělit se s druhými a vyjadřovat vděčnost. Základním prvkem je pak poděkování. Vděčné děti si uvědomují, že se svět netočí jen kolem nich. Již kolem devátého roku věku se mů-

že dítě učit poskytnout službu někomu jinému, učit se nezištně pomáhat a podporovat druhé. Příkladem může být např. činnost pro potravinovou banku či jiná forma dobrovolnictví. Kolem 12. roku věku už jsou schopné děti projevovat stejnou formu vděčnosti, jako dospělí. Jsou schopné např. psát děkovné dopisy učitelům či upéct sušenky apod. [30, s. 54–56]

„Síla vděčnosti může změnit postoj a jednání dítěte k lepšímu, a to jak v reálném, tak digitálním světě. Výchova dítěte, aby dokázalo vděčně uvažovat, mluvit i psát textové zprávy, začíná hned doma, vděčnými slovy, jimiž mu jdete příkladem.“ [30, s. 60]

4.6 Přátelství

Citujme Vágnerovou [28, s. 379] *„Přátelství je hlubším recipročním vztahem, který je charakteristický vzájemností a intimitou (zahrnující důvěru, potřebu blízkosti a sdílení prožitků), pozitivním hodnocením a bezpodmínečným přijetím.“*

Jak uvádí Řeháková [32, s. 513–518] na základě výzkumů je nejbližší přítel nejčastěji nejen člověk stejného pohlaví, ale i člověk stejné věkové kategorie. Výše uvedený jev nastal u téměř 73 % respondentů, číslo je stejné u mužů i žen. Alespoň několikrát týdně se setkává s nejbližším přítelem asi 40 % respondentů, 60 % pak méně často. Šance velmi častého kontaktu se mění s pohlavím, s věkem i se vzděláním. U žen je 1,4x větší než u mužů, u nejmladší věkové kategorie je 1,7x větší než u ostatních. Velmi důležité je pro 37 % respondentů to, aby jejich blízcí přátelé byli inteligentní a nutili je přemýšlet. Ochotu pomoci s nejrůznějšími věcmi považuje za zvláště důležitou vlastnost blízkých přátel 43 % respondentů. Pro 71 % je zvláště důležité, aby jim jejich blízcí přátelé opravdu rozuměli. Být příjemným společníkem je zvláště důležitý atribut blízkého přítele pro 53 % respondentů. Dopočet do 100 % u každé vlastnosti tvoří ti respondenti, pro které je daná vlastnost méně důležitá než výjimečně nebo velmi.

„Nejbližší přátelé jsou nejobvykleji nepříbuzní lidé stejného pohlaví, stejného vzdělání a podobného věku. Velmi častý osobní kontakt s nejbližším přítelem je v každém věku typičtější pro ženy. Nejobvyklejší je u mladých a u lidí se základním vzděláním. Častý neosobní kontakt s nejbližším přítelem je opět nejobvyklejší u mladých, zejména u mladých mužů. Kontakty osobní i na dálku ztrácejí na intenzitě s přibývajícím věkem zejména u mužů. Pokud bychom kvalitu přátelství posuzovali podle častosti kontaktů, znamenalo by to, že s přibývajícím věkem přátelské svazky slábnou.“ [32, s. 527]

4.7 Přátelství jako pojem v prostředí virtuální reality

Facebookoví přátelé ve skutečnosti žádnými přáteli nejsou. Podle evolučního psychologa Robina Dunbara z Oxfordu se dá ve skutečnosti spolehnout na pouhé čtyři ze sta. Valná většina se o problémy virtuálního kamaráda vlastně vůbec nezajímá. Píše o tom The Independent. Podle profesora Robina Dunbara to má hned několik důvodů, poukazuje především na nedostatečnou hloubku interakce na sociálních sítích. Profesor sděluje, že ani výhody chatování a online komunikace, která je mnohem rychlejší a pohodlnější, nemůžou vynahradit skutečné poznávání. Množství "přátel" na Facebooku nic neznamená, zpravidla jde totiž pouze o virtuální kontakty. Chatováním si skutečné kamarádské vztahy podle Dunbary nelze vytvořit. Dobrovolní účastníci průzkumu disponovali v průměru zhruba 150 přáteli. Studie dospěla k tomu, že pouhých 14 z nich vyjádřilo sympatie nebo soucit v okamžiku, kdy bylo třeba. Dotázaní rovněž uvedli, že za skutečné přátele považují pouze 27 procent lidí z Facebooku. "Na vytvoření kvalitních mezilidských vztahů je zkrátka zapotřebí alespoň občasného osobního kontaktu," dodal Dunbar. [33]

Šmahel [29, s. 94–95] svým výzkumem zjistil, že dospívající nedávají čistě virtuálnímu přátelství velkou váhu, nepovažují ho za skutečné přátelství. Uvědomují si, že virtuální prostředí je pouhou náhražkou skutečného vztahu. Lidé, se kterými se dospívající seznámili prostřednictvím internetu, se tak stávají skutečnými přáteli. Internet je tak prostředkem k navázání skutečného – reálného vztahu. Přenos virtuálního vztahu do reality může však mnohdy přinést i deziluzi.

Emoční rámeček je v prostředí internetu silně ovlivňován tím, jakým způsobem konkrétní dospívající prostředí internetu vnímá a prožívá. Dle Šmahela se různí názory dospívajících v oblasti vyjadřování emocí na internetu. Jedné skupině komunikace po internetu vyjádření emocí usnadňuje, jsou otevřenější či dokonce zranitelnější. Druhá skupina mluví o tom, že ve virtuálním prostředí dávají do komunikace emocí podstatně méně než v reálném světě. [29, s. 114–115]

4.8 Komunikace dnešní mládeže

„Dospívající se tak učí prostřednictvím navazování virtuálních vztahů komunikovat – vyjádřit vlastní názor, přání, učí se získávat i poskytovat emoční podporu. Dospívající si mohou prostřednictvím různých identit zcela bez závazků srovnat své názory, postoje, pocity, otestovat sami sebe – co jsem, čím chci být, kam chci patřit.“ [29, s. 98]

Komunikace mezi dospívajícími ve virtuálním prostředí probíhá formou:

- Textů – emaily, chaty...
- Obrázků – posílání obrázků, web
- Zvukem – zasílání zvukových nahrávek...
- Multimédia – kombinace výše uvedeného – videokonference

Další členění virtuální komunikace je na synchronní a asynchronní. Při synchronní komunikaci musí být komunikující strany připojeny ve stejný okamžik k internetu. U asynchronní komunikace není tato potřeba, zprávu si komunikující přečtou dodatečně. [29, s. 101–103]

4.9 Vliv sociálních sítí na komunikaci mezi lidmi

„Virtuální prostředí se stává pro dospívající prostředím pro navazování vztahů – přátelských, partnerských, ale i pracovních. Právě hledání partnera v prostředí internetu je pro dospívající častým jevem.“ [29, s. 88]

Dle výzkumu Šmahela dospívající často uvádějí, že v prostředí internetu nalézají nepřeborné množství lidí – potencionálních partnerů. Tito lidé jsou navíc snadno dostupní a otevření ke komunikaci. Neomezené množství lidí v prostředí internetu rozšiřuje možnost výběru partnera s ohledem na společné zájmy či záliby. Kdokoli tak může naplnit své specifické potřeby. Další výhodou je nezávislost na lokalitě, dospívající se mohou bavit s lidmi po celém světě. Snadné navazování vztahů. Virtuální svět nabízí rovné příležitosti i pro sociálně handicapované jedince. Ve virtuálním prostředí se dospívající učí uvědomovat si svoji sexualitu, mluvit o intimních věcech apod. [29, s. 88–91]

Dospívající dle Šmahela oceňují na internetovém prostředí zejména:

- Větší otevřenost, kterou tam mohou projevit
- Komunikativnost
- Názorovou vyhraněnost
- Redukce úzkosti – v prostředí internetu ztrácí bariéry, komplexy a strach, prožívají méně napětí
- Absence sankcí – na netu si může dovolit plně všechno
- Sexuální narážky – který popisují zejména dívky a nepovažují ho v internetovém prostředí za nepříjemný
- Možnosti lži a přetvářky – možnost vymýšlet si svoji identitu ...

- Vyjádření agrese, kterou v běžném životě potlačují. [29, s. 56–57]

Mnohem důležitější aspektem tvorby virtuálních identit je fragmentace osobnosti. Dle některých autorů brání tato fragmentace úplnému rozvoji osobnosti. Virtuální vztahy na rozdíl od vztahů reálných postrádají určitou kontinuitu, ze vztahu je velmi snadné odejít. Šmahel dále hovoří o krátkodobosti virtuálních vztahů, které dokládá svým výzkumem. Ve virtuálním vztahu jedinec ze vztahu jednoduše utíká, což v reálném životě není běžná reakce. Takto se učí útěk přijímat jako hlavní strategii při řešení problémů v reálném životě, což je negativní jev. [29, s. 47]

V reálném životě jsou sociální role propojeny naším fyzickým já, není možné se fyzicky izolovat od našich „sociálních tváří“. Oproti tomu virtuální osobnosti nejsou nijak prostorově propojeny a z osobního úhlu pohledu mohou být tato „já“ izolovanější. Tuto skutečnost srovnává Šmahel s „disociací osobnosti“, což je stav, kdy se v rámci psýchy jednoho člověka vyskytuje více méně odlišných osobností, které však není schopen jedinec integrovat. Tyto „symptomy“ jsou ve virtuálním světě způsobeny oddělením online prostorů. Tento nedostatek integrity virtuálních identit znemožňuje flexibilitu při zacházení s online osobnostmi. [29, s. 48]

Dospívající se ve virtuálním prostředí mění, a to jak vědomě, tak nevědomě prostřednictvím vlastních představ a fantazií. [29, s. 59]

5 Praktická část

„Výzkum je systematický způsob řešení problémů, kterým se rozšiřují hranice vědomosti lidstva. Výzkumem se potvrzují či vyvracejí dosavadní poznatky, anebo se získávají nové poznatky.“ [34, s. 11]

Vymezení a přesná formulace výzkumného problému jsou základním předpokladem úspěšnosti jakéhokoli výzkumu. Častým zdrojem inspirace při hledání výzkumného problému je buď pedagogická praxe nebo odborná literatura. Nutno konstatovat, že formulace problému nemusí být vždy otázka. Podstatné je, že v sobě otázku implicitně obsahuje. Důležitý je také cíl výzkumu, který stanoví, co by chtěl výzkumník svým šetřením zjistit. Nejde jen o řešení problému, ale badatel může při formulaci cíle vymezit i předpokládanou prezentaci výzkumu (např. vytvoření publikace, učebnice ...), případně využití výsledků výzkumů v praxi. [35, s. 37–39]

Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií realizovala v roce 2017/2018 výzkum s názvem „České děti a mládež na internetu“. Z výzkumu mimo jiné vyplynulo, že:

- 35 % dětí a dospívajících tráví během školního dne 4 a více hodin online,
- 9 % pak 7 hodin a více.
- 51 % tráví na internetu 4 a více hodin během víkendového dne,
- 22 % pak 7 hodin a více.

Dívky a chlapci tráví na internetu podobné množství času. Starší děti a dospívající jsou online častěji, a to jak během školních dní, tak během víkendů. Přesto i mezi nejmladšími jsou 3 % dětí, která tráví 7 hodin a více na internetu během všedního dne a 9 % během víkendu. [36, s. 8]

5.1 Kvantitativní výzkum

Kvantitativní výzkum pracuje s číselnými údaji. Zjišťuje množství, rozsah nebo frekvenci výskytu jevů. Je možno je sčítat, vypočítat jejich průměr, vyjádřit je v procentech. Při kvantitativním výzkumu nemusí výzkumník zkoumané osoby ani vidět, např. když používá dotazník či sebehodnotící škálu. Hlavním cílem výzkumníka v kvantitativním výzkumu je třídit údaje a vysvětlit příčiny existence či změny jevů. Dále se snaží vybírat zkoumané osoby tak, aby co nejlépe reprezentovaly jistou populaci (např. žáky gymnázia, učitele s delší praxí apod). [34, s. 11]

5.2 Základní soubor a reprezentativní vzorek

Základní soubor musí být přesně vymezen. Vzhledem k tomu, že by mohl být v některých případech velmi rozsáhlý, pořizuje se výběr, který má být co možná nejpřesnější zmenšenou kopií základního souboru. Co možná největší přiblížení vzorku základnímu souboru je nutné z toho důvodu, aby i na základě výzkumu provedeného na podstatně menším souboru je možné dělat obecnější závěry, platné i pro základní soubor. [37, s. 47]

Pelikán [35, s. 47] definuje základní soubor jako: *množinu všech prvků, patřících do okruhu osob nebo jevů, které mají být zkoumány v daném výzkumu.*“

Pokud je výběr v pedagogickém výzkumu proveden adekvátně, měli by vybraní jedinci (situace) mít zhruba stejné vlastnosti jako základní soubor. [38, s. 17–18]

Výběrem osob nebo případů, které budou zkoumány, pokračuje přípravná fáze samotného sběru dat. Prvním krokem před výběrem vzorku je stanovení základního souboru. Základní soubor zahrnuje všechny osoby nebo případy, u kterých chceme zjišťovat platnost hypotéz (výzkumných otázek). Pro výzkum je potřeba přistoupit k výběru respondentů ze základního souboru. Vybranou skupinu nazýváme výzkumným vzorkem nebo výběrovým souborem. U kvantitativních šetření je cílem výběru zajistit takové množství respondentů, které bude technicky možné oslovit a zároveň jejich výběr bude charakterově odrazem základního souboru. Tomuto jevu říkáme reprezentativita vzorku. [39, s. 17]

5.3 Dotazník

Pelikán [35, s. 104–106] charakterizuje dotazník, jako snad nejpoužívanější pedagogickou výzkumnou technikou vůbec. Dále uvádí, že podstatou dotazníku je zjištění dat a informací o respondentovi, ale i jeho názorů a postojů k problémům, které dotazujícího zajímají. Dotazník je koncipován jako baterie otázek, na něž respondent odpovídá buď formou jednoduchých odpovědí nebo vybírá z nabízených možností tu, která mu je nejbližší.

Předností dotazníku je snadnost jeho administrace. Dotazníkem lze současně a stejnou formou oslovit i velký počet respondentů. Jeho nevýhodou je mimo jiné nutnost přesného vymezení otázek a variant odpovědí, ze kterých bude respondent vybírat. Dále je nutné zvažovat i délku a časovou náročnost dotazníku, neboť dlouhý dotazník respondenta unavuje.

5.4 Formulace hlavního cíle a výzkumných otázek

Hlavní cíl: Zjistit, jakým způsobem ovlivňují sociální sítě dnešní mládež

Výzkumné domněnky:

1. Mladí lidé berou sociální sítě jako každodenní součást života.
2. Mladí lidé nerozlišují skutečné přátelství od přátelství virtuálního.
3. Mladí lidé mezi sebou nejčastěji navazují kontakty přes sociální sítě.

5.5 Průběh výzkumného šetření

Výzkum byl realizován prostřednictvím dotazníkového šetření. Dotazník, viz Příloha č.1 byl anonymní a byl elektronicky rozeslán mezi žáky základních škol a studenty středních škol.

Na začátku dotazníku je úvodní slovo, kde se žáci seznamují s důvody dotazníkového šetření a zároveň je zde poděkování za jejich dobrovolné vyplnění. Dotazník je složen ze 16 otázek, některé z nich jsou uzavřené, jiné otevřené. Výsledky dotazníku jsou pak vyhodnoceny pomocí grafického záznamu, kdy grafy jsou vždy okomentovány.

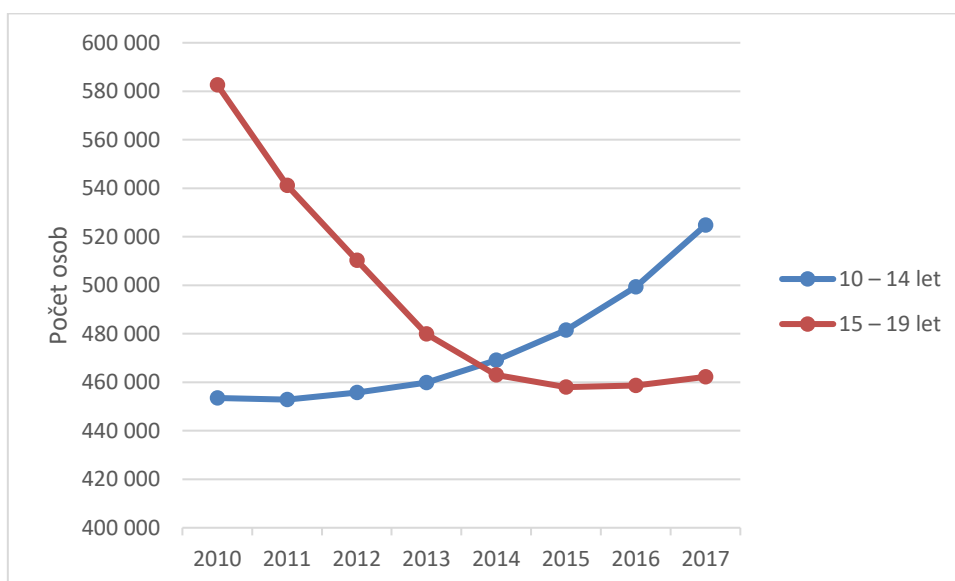
5.6 Charakteristika respondentů

Ve své práci se zaměřuji na děti a mládež žijící v České republice.

Dle každoročního výzkumu pořádaného Českým statistickým úřadem od roku 2010 bylo v ČR v roce 2017 dětí ve věku od 10 do 19 let 986 958. [40]

Tabulka 1- Věková struktura obyvatel [40]

Věk	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
0-4	579 535	590 690	581 700	566 262	557 069	550 194	554 834	560 763
5-9	485 064	497 702	522 828	551 324	574 904	591 957	593 168	585 156
10-14	453 543	452 849	455 768	459 869	469 072	481 565	499 273	524 758
15-19	582 650	541 105	510 265	479 874	463 083	458 003	458 673	462 200
20-24	692 009	671 462	660 086	645 014	623 989	590 522	553 701	525 198
25-29	746 496	721 200	711 493	704 759	696 939	690 104	685 593	677 564

Obrázek 2 - Počet lidí ve věku 10–19 let od 2010 do 2017

S ohledem na velikost základního souboru, tj. počty dětí a mládeže v ČR, viz tabulka č. 1 jsem se rozhodl výzkum zúžit na základní a střední školy v okrese Nymburk. Z výročních zpráv jednotlivých škol jsem zjistil, že na Nymbursku je 15 základních devítiletých škol a 11 středních škol a učilišť. Celkem je v těchto školách na druhém stupni a na středních školách téměř 6 000 dětí, přesněji vyjádřeno 5 861 dětí.

Dle Vojtíška [39, s. 17] je pro velikost základního souboru v mojí práci (tj. žáci a studenti druhého stupně ZŠ a středních škol), který čítá téměř 6 000 osob, nutné mít alespoň 7,5 % respondentů pro výběrový soubor, což činí 450 respondentů.

Oslovil jsem proto několik základních i středních škol tak, abych docílil potřebného počtu respondentů. Dle předběžných informací ze škol (počtu žáků a studentů v jednotlivých ročnících) jsem rozeslal dotazník tak, abych měl přibližně stejný počet žáků základních škol, tj dětí do 15 let a středoškoláků.

Dotazníky byly dne 3. 2. 2020 rozeslány na školy v elektronické podobě a ve stejném formátu byly studenty vyplněny a navráceny do elektronického systému.

V důsledku pandemie, která v tomto roce ochromila celý svět, došlo k 11. 3. 2020 k uzavření všech škol. Tato skutečnost ovlivnila můj výzkum zejména v oblasti návratnosti dotazníků a také v otázce věkové kategorie respondentů, která na dotazníky odpověděla.

5.7 Etická stránka výzkumného šetření

Během výzkumného šetření byla dodržena ochrana osobních údajů všech dotazovaných respondentů. Na dotazníky odpovídali dobrovolně a zcela anonymně.

5.8 Výsledky výzkumného šetření

Hlavním cílem mého výzkumného bádání bylo zjistit, jakou důležitost přikládá dnešní mládež sociálním sítím. Zvolil jsem si tři výzkumné otázky, na které jsem prostřednictvím dotazníků hledal odpovědi.

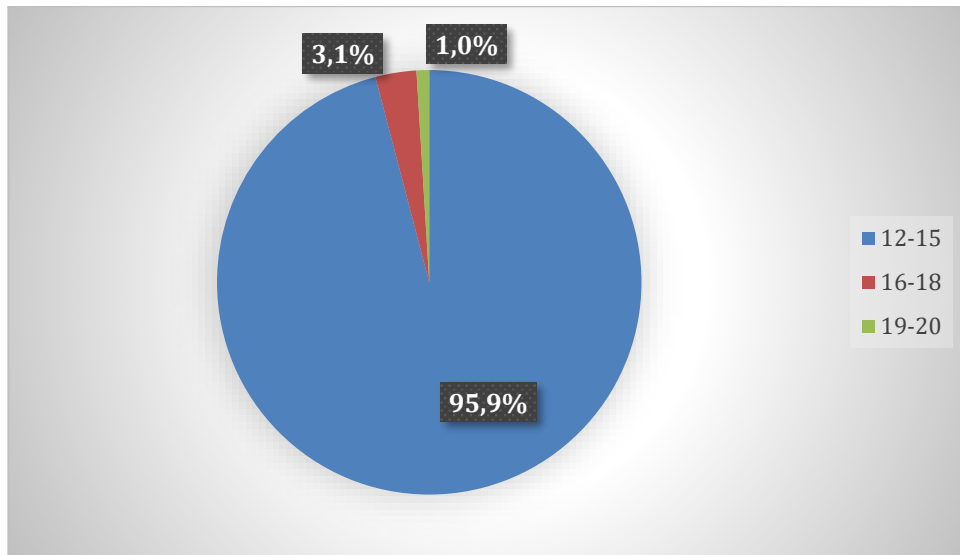
Osloveny byly **3 základní a 4 střední školy** z toho **jedno víceleté gymnázium**. Dle počtu studentů (žáků) na těchto školách se tak dotazník měl dostat **k více jak jednomu tisíci respondentů**. Pro svůj výzkum jsem potřeboval získat odpovědi od 450 respondentů, jak blíže rozvádím v kapitole „charakteristika respondentů“. Celkem mi na dotazník odpovědělo **416 respondentů z požadovaných 450**. Věková struktura respondentů: 95,9 % respondentů bylo ve věku 12–15 let, 3,1 % ve věku 16–18 let a 1 % ve věku 19–20 let.

Přestože jsem oslovil základní a střední školy tak, abych měl přibližně stejný počet dětí ve věkovém rozmezí 12–15 let a 16–18 let, toto se s největší pravděpodobností v důsledku pandemie nepodařilo. Komunikoval jsem s pedagogy a zjistil, že učitelé na základních školách zadali vyplnění dotazníků dětem za úkol v rámci dalších online úkolů, které v době pandemie zasílají dětem elektronicky. Na středních školách tomu tak, bohužel, nebylo. Studenti středních škol vyplňovali dotazníky jen do rozhodnutí o uzavření škol.

5.8.1 Rozbor jednotlivých otázek dotazníku.

Úvodní otázky

1. Kolik je Ti let?

Obrázek 3 - Kolik je Ti let?

Jak už jsem uvedl v předchozí kapitole, snažil jsem se získat přibližně stejný počet dětí ve věkovém rozmezí 12–15 let a 16–18 let. Vlivem pandemie a uzavření škol se toho docílit nepodařilo.

2. Jakého jsi pohlaví?

Mezi respondenty bylo 48,6 % mužů, 46,1 % žen a 5,3 % respondentů nechtělo pohlaví uvádět.

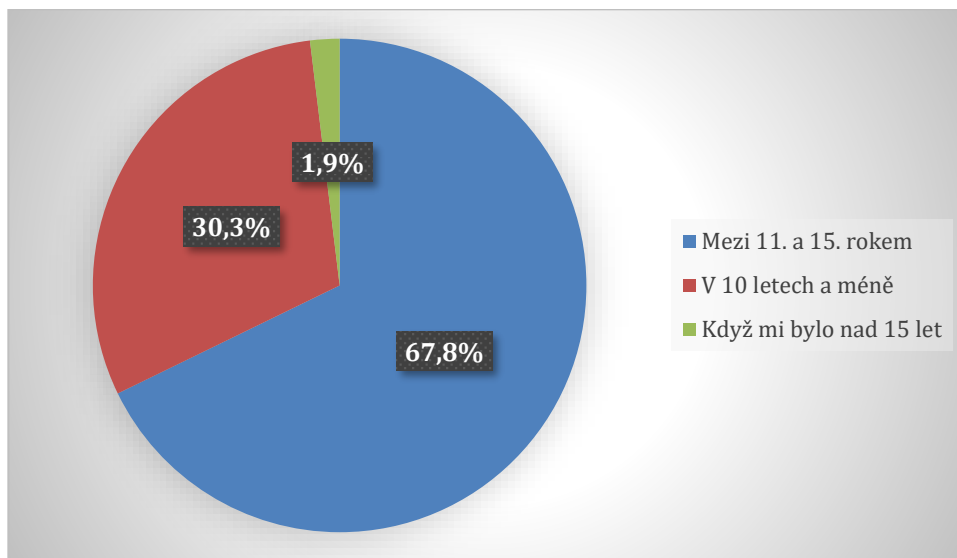
3. Jsi student, nebo pracující?

Mezi respondenty bylo 98,3 % studentů, zbylá necelá dvě procenta uvedla, že jsou pracující.

Pro získání odpovědí na první výzkumnou domněnku „Mladí lidé bezrou sociální sítě jako každodenní součást života.“ jsem zvolil okruh otázek č. 4–8.

4. Pamatuješ si, kdy jsi se poprvé registroval na sociální síti?

67,8 % respondentů se registrovalo na některé ze sociálních sítí mezi 11 až 15 rokem věku. 30,3 % se registrovalo na sociálních sítích v 10 a méně letech. Pouhých 1,9 % začalo využívat sociální sítě po 15. roce života viz Obr. 4. Je alarmující, že **30,3 %** dětí se registrovalo na sociálních sítích v **10 a méně letech**, přestože většina provozovatelů sociálních sítí povolují **registraci nejdříve od 13 let**.

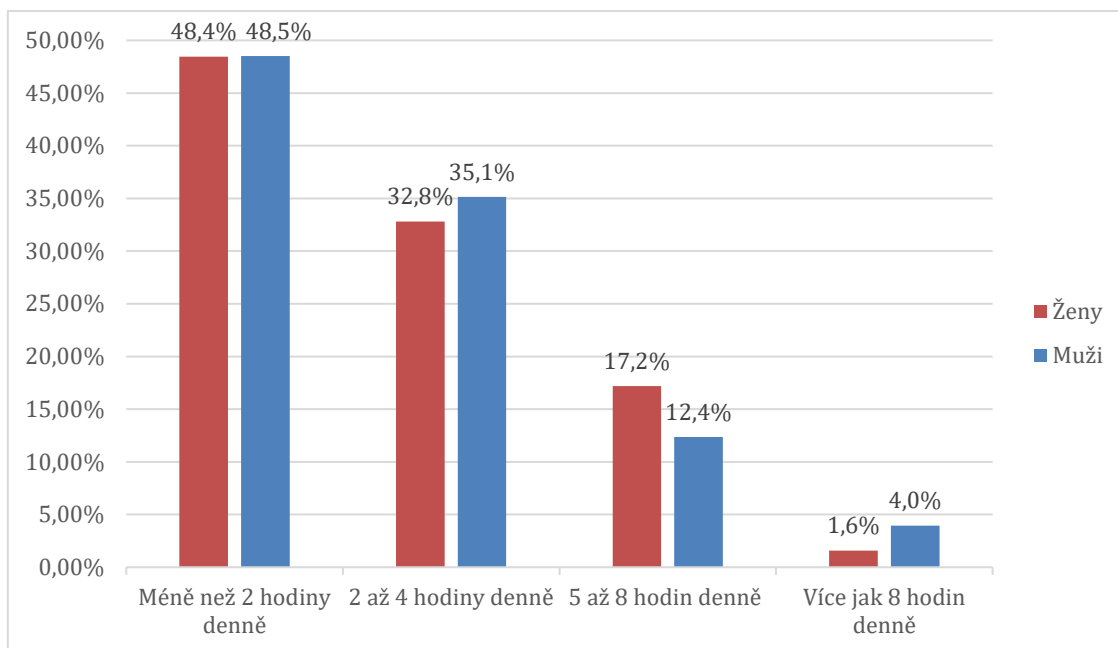

Obrázek 4 - Pamatuješ si, kdy jsi se poprvé registroval na sociální síti?

5. Kolik času denně trávíš na sociálních sítích?

U této otázky měli respondenti nápovědu, pomocí které mohli sami zjistit, kolik tráví na sociálních sítích času. Téměř 50 % respondentů uvedla, že tráví na sociálních sítích méně než 2 hodiny denně. 35,1 % mužů a 32,8 % žen uvedlo, že tráví na sociálních sítích 2 až 4 hodiny denně. 12,4 % mužů a 17,2 % žen respondentů je na sociálních sítích 5 až 8 hodin denně. **4 % mužů a 1,6 % žen tráví denně více jak 8 hodin na sociálních sítích** viz Obr. 5. Je nutné si uvědomit, že hovoříme převážně o dětech **do 15 let věku** (na dotazník odpovědělo 96 % dětí tohoto věku), takže považuji za varovné, že **12,4 %** chlapců a **17,2 %** dívek tráví na sociálních sítích **5 až 8 hodin denně**. Dále pak 4 % chlapců a 1,6 % dívek je na sociálních sítích plnou třetinu dne. Pokud vezmeme v úvahu,

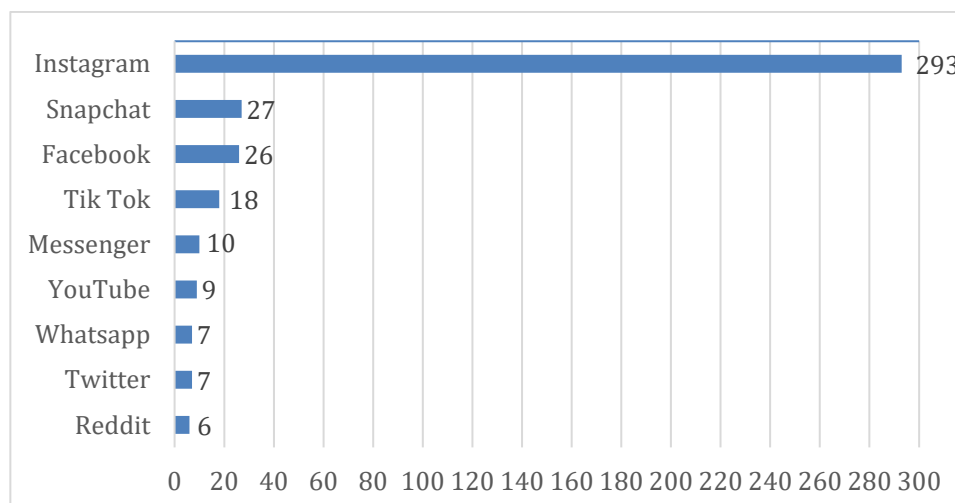
že děti denně tráví ve škole v průměru 6–8 hodin, dále potřebují alespoň průměrnou dobu doporučeného spánku dle věku od 8 až 10 hodin viz [41], tak výše uvedená skupina respondentů tráví zbývající čas dne pouze na internetu a sociálních sítích.

Obrázek 5 - Kolik času denně trávíš na sociálních sítích?

6. Kterou ze sociálních sítí preferuješ?

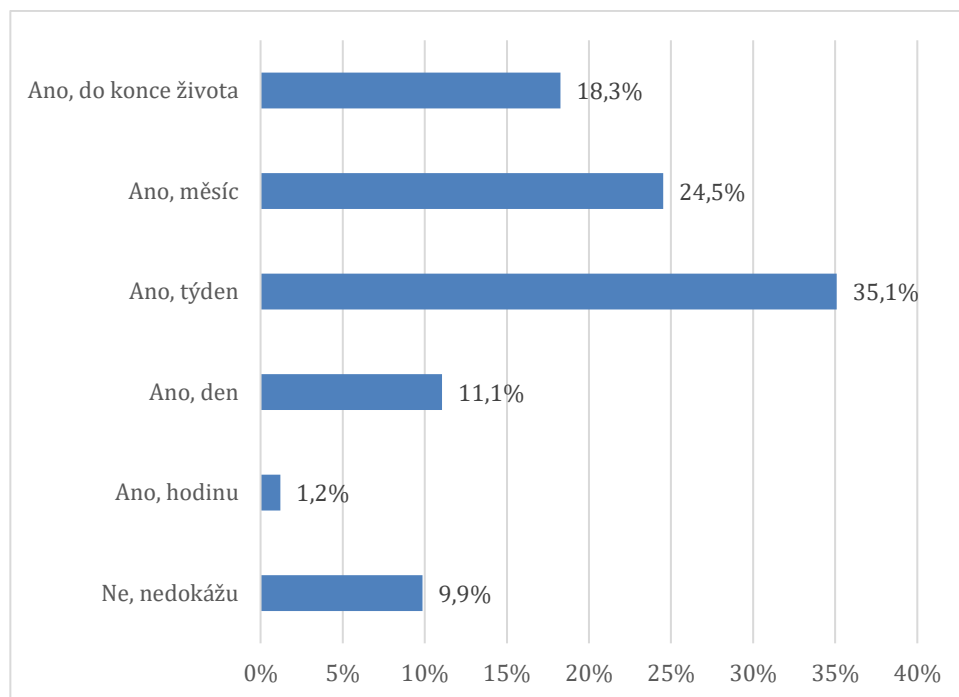
Jako nejpreferovanější síť označuje 70,4 % respondentů Instagram. 6,5 % preferuje Snapchat, 6,3 % Facebook a 4,3 % Tik Tok. Dále jsou zde respondenty zmiňovány i ostatní sociální sítě viz Obr. 6.

Obrázek 6 - Kterou ze sociálních sítí preferuješ?

7. Dokážeš si představit, že bys byl/a bez internetu a sociálních sítí? Pokud ano, jak dlouhou dobu bys to dle tvého názoru dokázal/a vydržet?

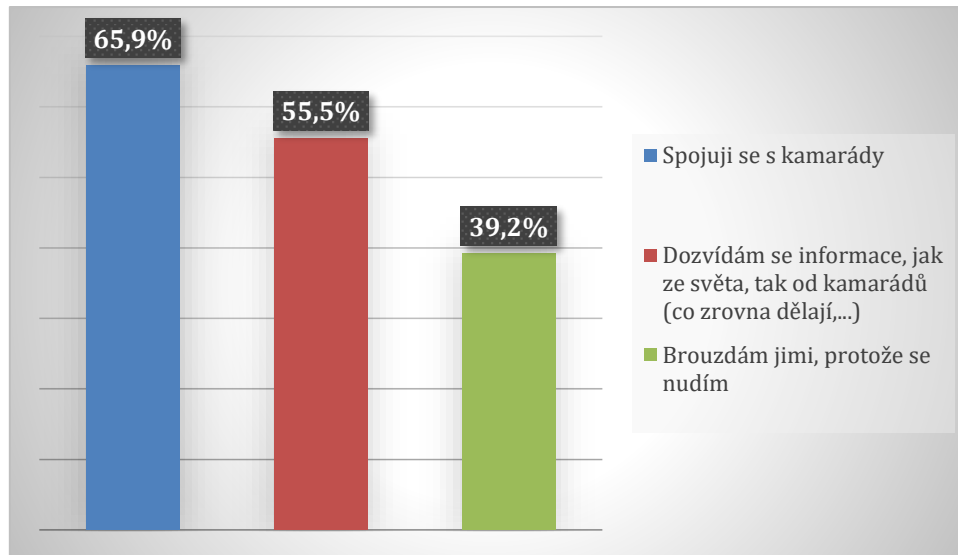
Z Obrázku 7 je vidět, že 9,9 % respondentů si nedokáže představit svůj život bez sociálních sítí. Oproti tomu 18,3 % si dokáže představit být bez sociálních sítí do konce života. Další respondenti zmiňují již určitý časový rozsah, po který by byli ochotni být bez sociálních sítí. Pro 41 dětí je nemyslitelné představit si svůj život bez sociálních sítí. Z výsledků výzkumného šetření vyplývá, že dotazovaní respondenti považují sociální sítě za **běžnou každodenní součást svého života**.

Obrázek 7 - Dokážeš si představit, že bys byl/a bez internetu a sociálních sítí?

8. Co na sociálních sítích nejčastěji děláš, k čemu je využíváš?

Nejvíce respondentů (65,9 %) využívá sociální sítě k tomu, aby se spojilo s kamarády. 55,5 % získává prostřednictvím sociálních sítí informace viz Obrázek 8. U této otázky bylo možné zvolit více odpovědí, proto je zde určité zkreslení výsledků v procentech.

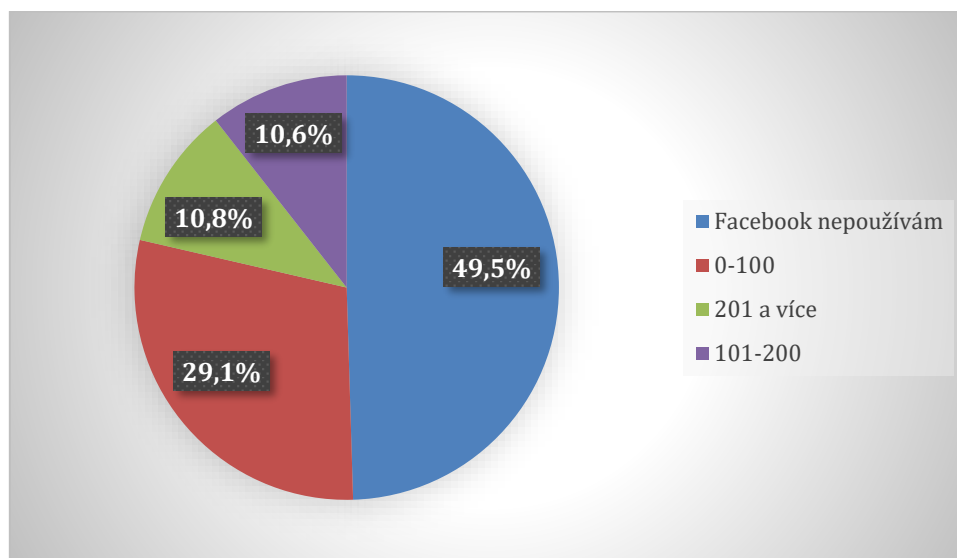
Obrázek 8 - Co na sociálních sítích nejčastěji děláš, k čemu je využíváš?

Z odpovědí respondentů na tuto otázku jsem dospěl k závěru, že děti a mládež využívají více ke kontaktu s kamarády sociální sítě než osobní kontakt. Domnívám se, že je důležité podporovat děti a mládež ve volnočasových aktivitách, kde budou v osobním kontaktu s vrstevníky a budou tak rozvíjet přirozenou cestou nové vztahy. Tuto moji úvahu podporuje i skutečnost, že 39,2 % na sociálních sítích brouzdá, protože se nudí. Nemají tak vhodně vyplněný volný čas.

Pro zjištění informací ke druhé výzkumné domněnce „Mladí lidé nerozlišují skutečné přátelství od přátelství virtuálního“ jsem zvolil podotázky 9–14.

9. Pokud využíváš sociální síť Facebook, kolik lidí máš v přátelích?

49,5 % respondentů uvedlo, že nepoužívá Facebook. 29,1 % Facebook využívá a v přátelích má 0–100 lidí. Zbylí respondenti mají v přátelích více jak 100 lidí viz Obr. 9.

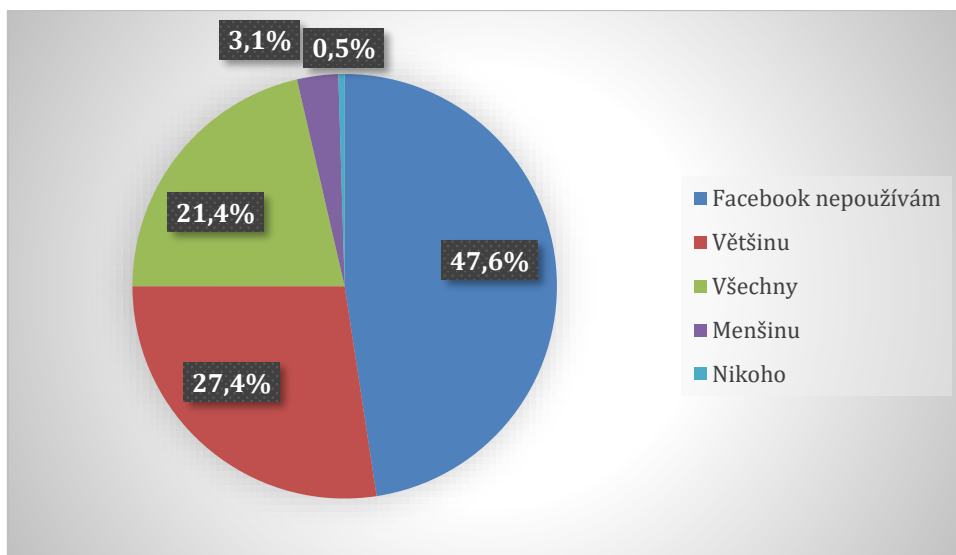

Obrázek 9 - Pokud využíváš sociální síť Facebook, kolik lidí máš v přátelích?

Odpovědi na tuto otázku korespondují s teoretickou částí méj práce, kde zmiňuji, že děti a dospívající preferují Instagram, Facebook mají založený, ale využívají jen Messenger pro komunikaci. Za alarmující považuji skutečnost, že více jak **10 % respondentů**, kteří využívají Facebook, mají v přátelích více jak **101 lidí**, viz Obrázek 9. Je nutné stále podporovat osvětu mezi dětmi ohledně bezpečnosti na sociálních sítích.

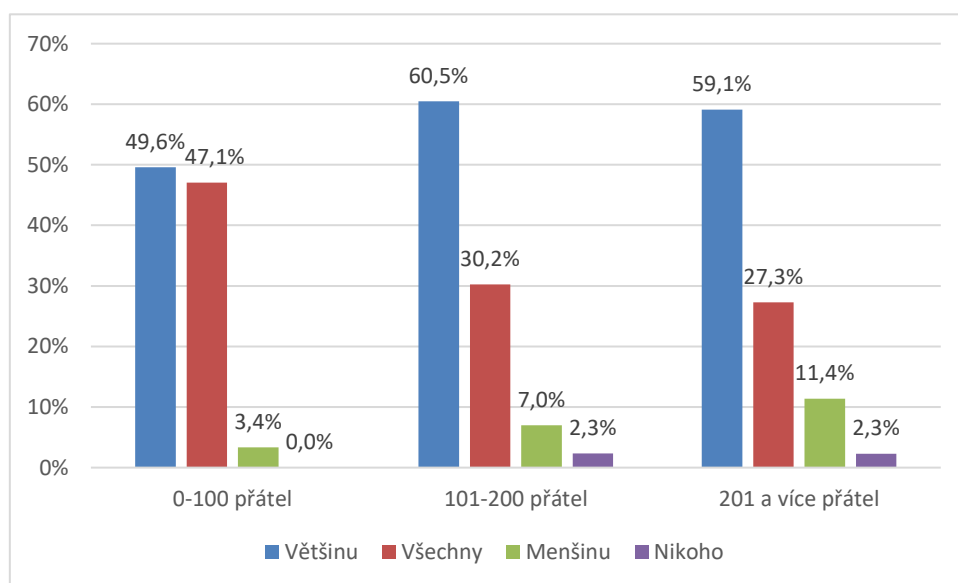
10. Kolik ze tvých „přátel“ na Facebooku jsi potkal/a v reálném životě?

47,6 % respondentů uvedlo, že Facebook nepoužívá. 27,4 % uvedlo, že většinu ze svých přátel na Facebooku potkali v reálném životě. 21,4 % sdělilo, že všechny facebookové přátele zná osobně. Ostatní respondenti uvedli, že ze svých přátel na Facebooku osobně potkali buď menšinu, nebo vůbec nikoho viz Obr. 10.

Obrázek 10 - Kolik ze tvých „přátel“ na Facebooku jsi potkal/a v reálném životě?

Na obrázku č. 11 můžeme vidět, že ve znalosti všech přátel na Facebooku vedou osoby, které jich na této sociální síti mají 0–100. Osoby, které mají 101–200 a 201 a více přátel jich znají většinu a 2,3 % neznají nikoho z nich viz Obr. 11.

Obrázek 11 - Porovnání počtu přátel s osobním setkáním

11. Definuj dle svého pojem přátelství (myšleno přátelství mezi lidmi v reálném životě, nikoli pojem „přátelství“ na sociálních sítích).

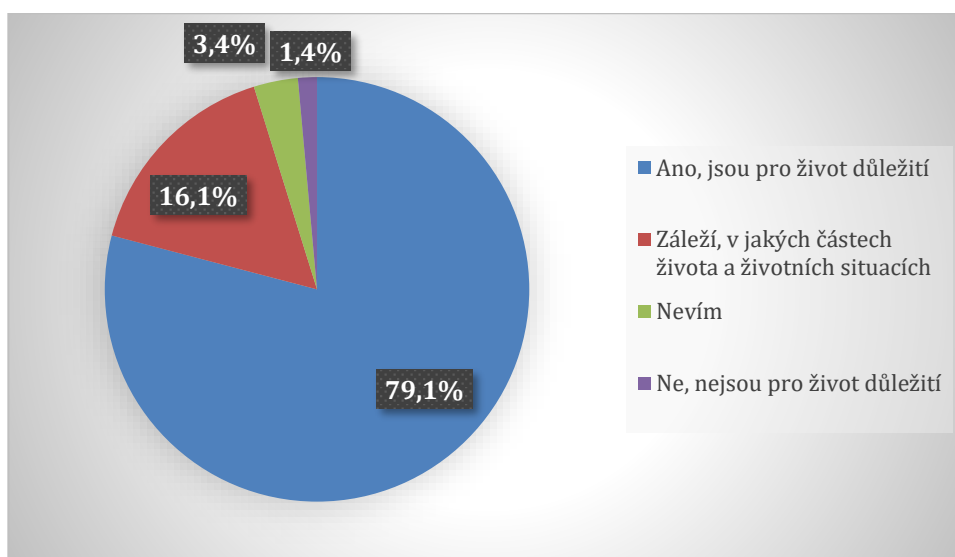
Zde jsem zvolil možnost otevřené otázky, takže respondenti odpovídali dle svých myšlenek, nikoli na základě výběru z určitých možností.

Mezi nejčastější odpovědi, resp. slova, která respondenti spojují s pojmem přátelství patřila tato slova: důvěra, vzájemná pomoc, spolehlivost, společné trávení volného času, povídání si, porozumění, společné zážitky, ...

12. Domníváš se, že jsou přátelé (myšleno přátelství mezi lidmi v reálném životě, nikoli pojem „přatelství“ na sociálních sítích) pro život důležité?

Většina (79,1 %) respondentů odpovědělo, že přátelé jsou pro život důležité, 16,1 % odpovědělo, že záleží, v jakých částech života či životních situacích se zrovna nachází a 1,4 % odpovědělo, že přátelé nejsou pro život důležité viz Obr. 12. Je chvályhodné, že podstatná většina respondentů považuje přátelství za důležité pro život.

Obrázek 12 - Domníváš se, že jsou přátelé pro život důležité?

13. Jak, dle tvého názoru, vypadá vztah dvou přátel? Zkus popsat, jak spolu dle tvého názoru komunikují, jak jsou spolu v kontaktu, v čem se projevuje přátelství.

Zde jsem zvolil opět otevřenou otázku. Respondenti nejčastěji odpovídali, že vztah dvou přátel vypadá tak, že se vzájemně navštěvují, je jim spolu dobře, chodí spolu ven, povídají si, věří si, pomáhají si, pořádají vzájemné přespávačky, baví se o věcech, které oba chápou, komunikují spolu v reálném životě i přes sociální sítě, ...

Bylo pro mě velmi příjemným zjištěním, že respondenti vědí, jak vypadá opravdové přátelství a že obnáší zejména společně strávený čas, osobní kontakt, zážitky apod.

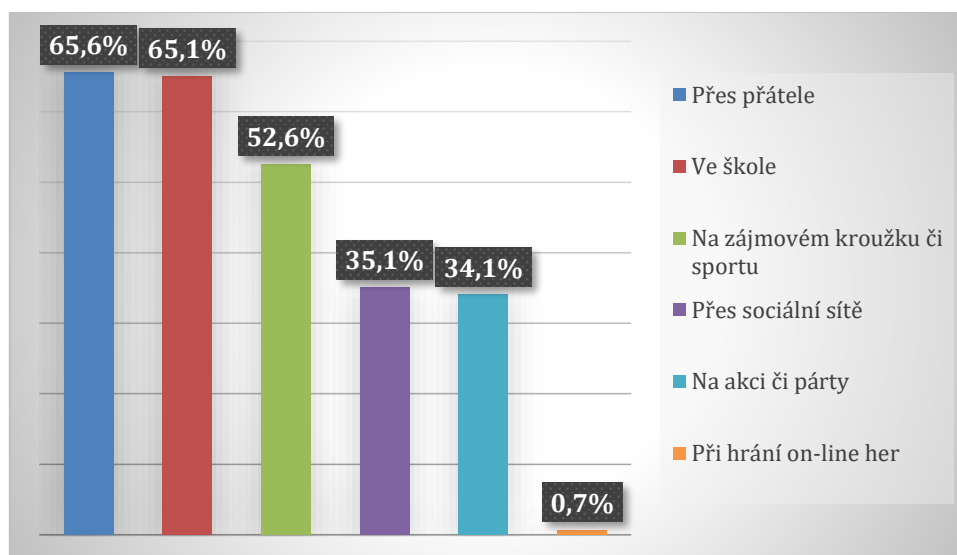
14. Co dle tvého znamená přátelství na Facebooku, má stejnou hodnotu, jako přátelství v předchozí otázce či jinou?

20 % respondentů uvedlo, že neví, zda má toto přátelství jinou hodnotu. 4 uvedli, že považují toto přátelství za totožné, častá odpověď byla také, že má facebookové přátelství „jinou“ hodnotu, ale již neuvádějí jakou. Drtivá většina respondentů se shoduje na tom, že nemá facebookové přátelství stejnou hodnotu jako to reálné. Při této odpovědi je nutné brát v úvahu i skutečnost, že někteří respondenti nemají Facebook.

Pro zjištění informací ke třetí výzkumné domněnce „Mladí lidé mezi sebou nejčastěji navazují kontakty přes sociální sítě“ jsem zvolil podotázky 15–16.

15. Jakým způsobem navazuješ nové vztahy?

65,6 % respondentů navazuje nové vztahy přes přátele. 65,1 % navazuje nové vztahy ve škole, 52,6 % vztahy navazují na zájmovém kroužku či sportu. Přes sociální sítě vztahy navazuje vztahy 35,1 % respondentů viz Obr. 13. U této otázky bylo možné zvolit více odpovědí, proto je zde určité zkreslení výsledků v procentech.

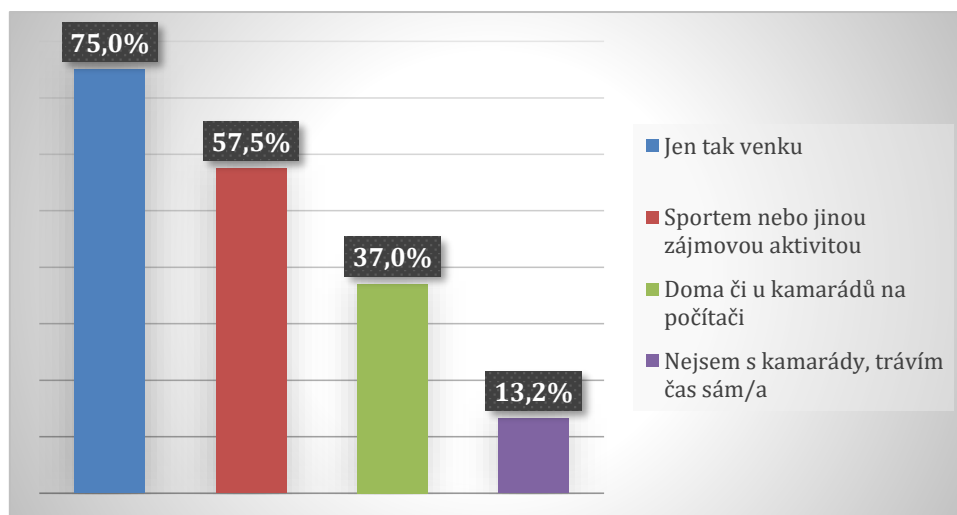

Obrázek 13 - Jakým způsobem navazuješ nové vztahy?

Z výše uvedeného grafu vyplývá že většina respondentů navazuje vztahy přirozenou formou, osobním kontaktem přes kamarády, ve škole, na zájmových kroužcích nebo při sportu. Pozornost by měla být věnována dětem a studentům, kteří navazují vztahy přes sociální sítě, a to především s ohledem na bezpečnost.

16. Jak trávíš se svými kamarády volný čas?

75 % respondentů tráví volný čas s kamarády jen tak venku. 57,5 % volný čas tráví sportem či jinou aktivitou. 37 % tráví čas s kamarády doma na počítači viz Obr. 14. U této otázky bylo možné zvolit více odpovědí, proto je zde určité zkreslení výsledků v procentech.

Obrázek 14 - Jak trávíš se svými kamarády volný čas?

U této otázky považuji za velmi varovné, že 75 % dětí tráví volný čas jen tak venku. Jak uvádím v kapitole „charakteristika respondentů“, na dotazníky mi odpovědělo 96 % dětí do 15 let, proto považuji za alarmující, že tyto děti netráví volný čas aktivní formou, ale bezcílným touláním se venku.

5.8.2 Diskuse výzkumného šetření

Během svého výzkumného šetření jsem se snažil najít odpověď na můj hlavní cíl. Získané závěry nelze zobecňovat, protože reprezentativní vzorek respondentů, který jsem vybral, je zúžen pouze na okres Nymburk, konkrétně jsem pak **oslovil 3 základní a 4 střední školy, z toho jedno víceleté gymnázium**. Celkem tak dotazník mělo obdržet **více jak 1 000 respondentů**. Pro svůj výzkum jsem potřeboval získat **alespoň 450 odpovědí**, obdržel jsem **416 vyplněných dotazníků**. Moje výzkumné šetření bylo ovlivněno pandemií, došlo k uzavření škol a dotazník tak vyplnilo jen omezené množství respondentů, převážně žáků ZŠ.

Z mého výzkumného šetření vyplývá následující:

Nejvíce respondentů se poprvé registrovalo na sociální síti mezi 11–15 rokem věku. Respondenti tráví průměrně denně maximálně 4 hodiny na sociálních sítích.

Respondenti preferují sociální síť Instagram. Největší zastoupení respondentů (35,1 %) si dokáže představit žít bez sociálních sítí maximálně týden, dalších 24,52 % si umí představit i měsíc. Většina respondentů využívá sociální sítě ke komunikaci s kamarády. Téměř 50 % respondentů nepoužívá sociální síť Facebook. Ti, kteří ho využívají, mají nejčastěji v přátelích 0–100 lidí. Naprostá většina respondentů, kteří používají Facebook, potkala své facebookové přátele i v reálném životě. Oslovení respondenti umí definovat pojem přátelství, vědí, které hodnoty k němu patří. Respondenti si jsou vědomi toho, že přátele jsou pro život důležití. Respondenti mého výzkumu dokážou popsat vztah mezi přáteli, vědí, jaké hodnoty má tento vztah obnášet. Oslovení respondenti ve většině odpovědí uvedli, že facebookové přátelství nemá stejnou hodnotu jako přátelství reálné. Někteří však také uvedli, že to nedokážou určit. Více jak polovina respondentů navazuje nové vztahy přes přátele, zájmové kroužky či ve škole. Nevíce respondentů tráví volný čas „jen tak venku“.

Hlavní cíl: Zjistit, jakým způsobem ovlivňují sociální sítě dnešní mládež

Výzkumné domněnky:

„Mladí lidé berou sociální sítě jako každodenní součást života.“

Na základě provedeného výzkumného šetření mohu říci, že mládež používá sociální sítě denně. Nejvíce respondentů se registrovalo na sociální síti již ve věku mezi 11 a 15 rokem, na sociálních sítích tráví většina z nich až 4 hodiny denně. Mezi sociálními sítěmi preferují Instagram, sociální síť Facebook je v případě mých respondentů na ústupu, téměř polovina (49,5 %) z respondentů uvedla, že Facebook nepoužívá. Oslovení respondenti jsou zodpovědní uživatelé facebookového profilu, neboť většina z nich uvedla, že buď všechny či většinu z přátel na Facebooku, znají i z reálného života.

„Mladí lidé nerozlišují skutečné přátelství od přátelství virtuálního.“

Z mého výzkumného šetření vyplynulo, že oslovení respondenti rozlišují skutečné přátelství od virtuálního. Dokážou pojem přátelství definovat, vědí, které hodnoty se k němu váží a umí popsat, jak má vztah dvou přátel vypadat. Mezi hlavní hodnoty přátelství řadí důvěru, pomoc, povídání si, setkávání se. Vztah dvou přátel popisují jako vzájemné navštěvování, pocit, že jim je spolu dobře, chození společně ven, povídání si, dů-

věra, pomáhání si, pořádání vzájemných přespávaček, komunikování v reálném životě i přes sociální sítě. Z těchto informací vyplývá, že osloveným respondentům nepostačuje pouhé virtuální přátelství, jsou si vědomi toho, že přátelé jsou pro život důležití a považují za podstatné osobní kontakt s přítelem.

„Mladí lidé mezi sebou nejčastěji navazují kontakty přes sociální sítě.“

Z výzkumného šetření vyplynulo, že oslovení respondenti nenavazují kontakty nejčastěji přes sociální sítě, ale přes své přátele, v zájmových kroužcích, při sportu a ve škole.

Při tvorbě bakalářské práce jsem nastudoval některé výzkumy provedené v ČR i v zahraničí. Jsem si vědom toho, že závěry mého výzkumného šetření nelze zobecňovat, ale mohu říci, že jsem dospěl na základě oslovených respondentů k obdobným závěrům jako výzkum Masarykovy university [42]. Kdy také převaha respondentů, tj. 35 % tráví na sociálních sítích více jak 4 hodiny, sociální sítě využívá většina (73 %) ke spojování se s kamarády.

Výzkum Husáka z roku 2018 sděluje mimo jiné, že: „Děti na základní škole statisticky významně (na hladině 99,9 %) nejméně využívají Facebook. Vůbec ho nevyužívá čtvrtina žáků ZŠ ve věku 10 a více let. Více než tři hodiny denně v průměru je využívají jen 4 % a více než 3 hodině denně v průměru jen 6 % žáků ZŠ nad 10 let. Učni SOU využívají Facebook významně (hladina 99,9 %) déle než tři hodiny v průměru denně – takřka třetina z nich. Jen minimum studentů SOŠ a gymnázií Facebook nevyužívá vůbec (jen 4 % v obou případech, hladina významnosti 99,9 %). Polovička gymnazistů využívá Facebook hodinu a méně v denním průměru (hladina významnosti 99 %).“ [41, s. 16]

Během mého výzkumného šetření jsem také dospěl k závěru, že Facebook je u dětí na ústupu, téměř polovina z oslovených respondentů uvedla, že jej nepoužívá. Výzkum prováděný psychologem z Oxfordu hovoří o tom, že virtuální komunikace nemůže nahradit sociální interakci. Dle studie facebookoví přátelé ve skutečnosti žádní přátelé nejsou, spolehnout se lze na pouhé 4 ze 100. Na vytvoření kvalitního vztahu je zapotřebí osobní poznávání a osobní kontakt. [33]

Také během mého výzkumného šetření jsem zjistil, že respondenti rozlišují mezi skutečným a virtuálním přátelstvím, vědí, jaké hodnoty se k přátelství váží a jak se dva přátelé k sobě chovají.

Hlavním cílem mého výzkumného šetření bylo zjistit, jakým způsobem ovlivňují sociální sítě dnešní mládež.

Na základě získaných závěrů, které však není možné zobecňovat, mohu uvést, že respondenti, kteří odpověděli na můj dotazník, považují sociální sítě za důležité. Většina z nich na nich tráví více jak 4 hodiny denně a registrovala se na sociálních sítích mezi 11–15 rokem věku. Mezi sociálními sítěmi preferují Instagram. Přestože oslovení respondenti považují sociální sítě za běžnou součást života, dokáží velmi dobře popsat pojem přátelství i vztah dvou přátel. Ve většině uvádějí, že vztah přátel spočívá ve vzájemném setkávání se, povídání si apod. Respondenti nepovažují za totožné přátelství facebookové a reálné. Oslovení respondenti navazují nejčastěji nové kontakty přes přátele, zájmové kroužky, sport a školu. Na základě těchto skutečností mohu uvést, že sociální sítě ovlivňují dnešní děti a mládež, patří k jejich každodennímu životu. Na druhé straně ale oslovení respondenti navazují nové vztahy a nová přátelství prostřednictvím reálného života, sportu, kroužků, školy a jsou si vědomi hodnot, jaké má skutečné reálné přátelství.

6 Závěr

Tématem mojí bakalářské práce byl „Vliv sociálních sítí na děti a mládež“. Toto téma jsem si zvolil nejen pro jeho aktuálnost, ale také z důvodu mého zájmu o vztah dětí a mládeže k virtuálnímu světu.

Zpracování teoretické části mi umožnilo získat mnoho nových poznatků, nastudovat různé teorie, výzkumy i odbornou literaturu.

V teoretické části bakalářské práce jsem se snažil popsat sociální sítě, jejich historii, jejich klady i zápory. Dále jsem charakterizoval děti a mládež, věnoval jsem se pojmům jako je vděčnost a přátelství a důležitosti těchto hodnot pro jedince i společnost.

V praktické části svojí bakalářské práce jsem se zabýval tím, jakou důležitost přičítají děti a mládež sociálním sítím. Zvolil jsem kvantitativní výzkumnou metodu – dotazník, kterým jsem oslovil několik základních a středních škol v okrese Nymburk.

Mohu uvést, že respondenti, kteří odpověděli na můj dotazník, považují sociální sítě za důležité, protože každodenně ovlivňují jejich život. Většina z nich na nich tráví více jak 4 hodiny denně a registrovala se na sociálních sítích mezi 11–15 rokem věku. Mezi sociálními sítěmi preferují Instagram. Přestože oslovení respondenti považují sociální sítě za běžnou součást života, dokáží velmi dobře popsat pojem přátelství i vztah dvou přátel. Ve většině uvádějí, že vztah přátel spočívá ve vzájemném setkávání se, povídání si apod. Respondenti nepovažují za totožné přátelství facebookové a reálné. Oslovení respondenti navazují nejčastěji nové kontakty přes přátele, zájmové kroužky, sport a školu. Na základě těchto skutečností mohu uvést, že sociální sítě ovlivňují dnešní děti a mládež, patří k jejich každodennímu životu. Na druhé straně ale oslovení respondenti navazují nové vztahy a nová přátelství prostřednictvím reálného života, sportu, kroužků, školy a jsou si vědomi hodnot, jaké má skutečné reálné přátelství.

Výsledky praktické části mojí bakalářské práce mi přinesly mnoho nových poznatků. O jejich závěry mají zájem učitelé některých základních škol, které jsem oslovil se žádostí o rozeslání dotazníků žákům a studentům. Některé údaje získané mým výzkumným šetřením se shodují, resp. jsou v souladu s některými výzkumy na obdobné téma, které byly realizovány v ČR.

Jsem si vědom toho, že byl osloven jen omezený počet respondentů v jednom regionu. Dále došlo v důsledku pandemie k 11. 3. 2020 k uzavření všech škol, což způsobilo, že ne všichni studenti a žáci mi na dotazník mohli odpovědět.

Poznatky získané z této bakalářské práce tak nelze zobecňovat. Mohou však přispět učitelům, i dalším jedincům, kteří začínají pracovat či již pracují s dětmi, aby zjistili, jakou roli hrají sociální sítě u dětí a mládeže na okrese Nymburk, jak tyto děti a mládež popisují přátelství, jak tráví nejraději volný čas, jak se seznamují. Tyto informace nám k nim mohou usnadnit cestu.

Výsledky bakalářské práce, konkrétně pak výsledky výzkumného šetření, budu prezentovat učitelům ze základních škol, kteří mě o to požádali. Dále i pro mě samotného jsou teoretické i praktické poznatky získané při tvorbě bakalářské práce užitečné, neboť bych rád jednou byl dobrý pedagogem a chtěl bych ve studiu pedagogiky i pokračovat. Tato bakalářská práce bude k dispozici dalším studentům, protože bude uložena v archivu Univerzity Hradec Králové.

Seznam použitých zdrojů

1. IDNES. Data válčují vánoční SMS. Češi si blahopřejí přes sociální sítě. *IDnes* [online]. 25. prosince 2019 [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/mobil/mobilni-operatori/vanocni-provoz-operatori-sms-internet-2019.A191225_121404_mobilni-operatori_jm
2. KOHOUT, Roman. Sociální sítě. *Internetem Bezpečně* [online]. [cit. 2020-04-28]. Dostupné z: <https://www.internetembezpecne.cz/internetem-bezpecne/socialni-media/socialni-site/>
3. BLINKA, Lukáš. *Online závislosti: jednání jako droga? : online hry, sex a sociální sítě : diagnostika závislosti na internetu : prevence a léčba*. Praha: Grada, 2015. Psyché (Grada). ISBN 978-80-210-7975-5.
4. WIKIPEDIA. Dějiny internetu. *Wikipedia.org* [online]. [cit. 2020-01-13]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/D%C4%Bjiny_internetu
5. ZADÁKOVÁ, Diana. Trendy na sociálních sítích v roce 2019. Co by vám nemělo uniknout? *Evisions* [online]. 12.11.2018 [cit. 2020-04-28]. Dostupné z: <https://www.evisions.cz/blog-2018-11-12-trendy-na-socialnich-sitich-v-roce-2019-co-by-vam-nemelo-uniknout/>
6. KOHOUT, Roman. Sociální sítě a blížící se konec roku 2019. *Internetem Bezpečně* [online]. 21.11.2019 [cit. 2020-04-28]. Dostupné z: <https://www.internetembezpecne.cz/socialni-site-a-blizici-se-konec-roku-2019/>
7. ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon o zpracování osobních údajů. In: *Sbírka zákonů*. 2019, ročník 2019, částka 47, číslo 110.
8. VOKROUHLÍKOVÁ, Kateřina. Nejoblíbenější sociální sítě teenagerů. *Internetem Bezpečně* [online]. 24.11.2019 [cit. 2020-04-28]. Dostupné z: <https://www.internetembezpecne.cz/nejoblibenejsi-socialni-site-teenageru/>

9. KOHOUT, Roman. Facebook. *Internetem Bezpečně* [online]. [cit. 2020-04-28]. Dostupné z: <https://www.internetembezpecne.cz/internetem-bezpecne/socialni-media/facebook/>

10. WIKIPEDIA. YouTube. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2020-01-16]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/YouTube>

11. ZVOLSI.INFO. TikTok: Co byste měli vědět o nejrychleji rostoucí sociální síti dneška. *Internetem Bezpečně* [online]. 23.10.2019 [cit. 2020-04-28]. Dostupné z: <https://www.internetembezpecne.cz/tiktok-co-byste-meli-vedet-o-nejrychleji-rostouci-socialni-siti-dneska/>

12. WIKIPEDIA. Snapchat. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2020-01-16]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Snapchat>

13. DOČEKAL, Daniel, Jan MÜLLER, Anastázie HARRIS a Luboš HEGER. *Dítě v síti: manuál pro rodiče a učitele, kteří chtějí rozumět digitálnímu světu mladé generace*. Praha: Mladá fronta, 2019. Flowee. ISBN 978-80-204-5145-3.

14. KOPECKÝ, Kamil. Pravda a lež v online světě. *E-bezpečí* [online]. 13.9.2018 [cit. 2020-04-28]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/o-projektu/prava-lez-na-internetu>

15. KOPECKÝ, Kamil. Rizikové výzvy v online prostředí (fenomén online challenges). *E-bezpečí* [online]. 16.9.2019 [cit. 2020-04-28]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/rizikove-jevy-spojene-s-online-komunikaci/socialni-site/1618-rizikove-vyzvy-v-online-prostredi-fenomen-online-challenges>

16. KOPECKÝ, Kamil. Problém zvaný Tik Tok. *E-bezpečí* [online]. 4.1.2019 [cit. 2020-04-28]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/rizikove-jevy-spojene-s-online-komunikaci/socialni-site/1403-problem-zvany-tik-tok>
17. KOHOUT, Roman. Rizika online komunikace. *Internetem Bezpečně* [online]. [cit. 2020-04-28]. Dostupné z: <https://www.internetembezpecne.cz/internetem-bezpecne/rizika-online-komunikace/>
18. KOLÁŘ, Michal. *Skrytý svět šikanování ve školách: příčiny, diagnostika a praktická pomoc*. Praha: Portál, 1997. Pedagogická praxe. ISBN 80-717-8123-1.
19. BĚLECKÝ, Zdeněk. *Klíčové kompetence v základním vzdělávání*. V Praze: Výzkumný ústav pedagogický, 2007. ISBN 978-80-87000-07-6,
20. WICHOVÁ, Jitka. Informační technologie ve školách v České republice - 2018. *Český statistický úřad* [online]. 2019, 30. 7. 2019 [cit. 2020-01-14]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/102150425/062021-19.pdf/de0b88cb-35c1-45f1-8bbf-c467f19dd795?version=1.0>
21. JEDNOTA ŠKOLSKÝCH INFORMATIKŮ. Digitální a informační gramotnost. *Strategie digitálního vzdělávání* [online]. [cit. 2020-04-28]. Dostupné z: <http://digivzdelavani.jsi.cz/slovnicek/digitalni-gramotnost>
22. STRACH, Jiří. Sociální sítě a jejich vliv na změny použití internetu ve škole. *Škola a zdraví 21* [online]. 2010, 85-93 [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: http://www.ped.muni.cz/z21/knihy/2010/26/26/texty/cze/strach_c.pdf
23. COVID-19: Přehled aktuální situace v ČR. *Onemocnění - aktuálně* [online]. [cit. 2020-03-31]. Dostupné z: <https://onemocneni-aktualne.mzcr.cz/covid-19>

24. BUREŠ, Michal. Digitální pohotovost 4.0 – IT podpora školám v Královéhradeckém kraji. *Naše Broumovsko* [online]. 23.3.2020 [cit. 2020-04-28]. Dostupné z: <http://nase.broumovsko.cz/broumovsko/digitalni-pohotovost-4-0-it-podpora-skolam-v-kralovehradeckem-kraji.html>
25. WIKIPEDIA. Mládež. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 25. 11. 2019 [cit. 2020-01-28]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Ml%C3%A1de%C5%BE>
26. WIKIPEDIA. Dospívání. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 11. 11. 2019 [cit. 2020-01-28]. Dostupné z: <https://www.wikiskripta.eu/w/Dosp%C3%ADv%C3%A1n%C3%AD>
27. KAHUDA, František. Mládež (MSgS). *Sociologická encyklopedie* [online]. 10. 11. 2018 [cit. 2020-04-28]. Dostupné z: [https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Ml%C3%A1de%C5%BE_\(MSgS\)](https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Ml%C3%A1de%C5%BE_(MSgS))
28. VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vyd. 2., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2153-1
29. ŠMAHEL, David. *Psychologie a internet: děti dospělými, dospělí dětmi*. Praha: Triton, 2003. Psychologická setkávání. ISBN 80-725-4360-1.
30. CHAPMAN, Gary D. a Arlene PELLICANE. *Vztahy v digitálním světě: pomáhá technika vaši rodinu sblížit, nebo ji od sebe odděluje?*. Praha: Návrat domů, 2016. ISBN 978-80-7255-358-7
31. HRON, Lukáš. SMS jsou už za zenitem, drtí je Facebook a WhatsApp. *IDNES.cz* [online]. 3.5.2018 [cit. 2020-04-28]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/mobil/tech-trendy/facebook-messenger-whatsapp-100-miliard-poslanych-zprav-denne.A180503_130300_mob_tech_LHR

32. ŘEHÁKOVÁ, Blanka. Vzorce přátelství v české společnosti. *Sociologický časopis*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2003, **39**(4), 509-528. ISSN 2336-128X.
33. JANSOVÁ, Petra. Přátelé na Facebooku jsou iluze. V nouzi pomohou jen čtyři ze sta, tvrdí studie z Oxfordu. *Aktuálně.cz* [online]. 25.1.2016 [cit. 2020-04-28]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/pratele-na-facebooku-nejsou-skutecni/r~1544aa12c11411e5a6b7002590604f2e/>
34. GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. 2., rozš. české vyd. Brno: Paido, 2010. ISBN 978-80-7315-185-0
35. PELIKÁN, Jiří. *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-7184-569-0
36. Bedrošová, Marie, Hlavová, Renata, Macháčková, Hana, Dědková, Lenka, & Šmahel, David (2018). *České děti a dospívající na internetu: Zpráva z výzkumu na základních a středních školách*. Projekt EU Kids Online IV – Česká republika. Brno: Masarykova univerzita.
37. CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada, 2007. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1369-4
38. CHRÁSKA, Miroslav a Ilona KOČVAROVÁ. *Kvantitativní design v pedagogických výzkumech začínajících akademických pracovníků*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií, 2014. ISBN 978-80-7454-420-0
39. VOJTÍŠEK, Petr. *Výzkumné metody: Metody a techniky výzkumu a jejich aplikace v absolventských pracích vyšších odborných škol*. Praha: Vyšší odborná škola sociálně právní, 2012. ISBN 978-80-905109-3-7.
40. NÁRODNÍ REGISTR VÝZKUMŮ O DĚTECH A MLÁDEŽI. Počet dětí a mladých lidí. *Národní registr výzkumů o dětech a mládeži* [online]. [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: <http://www.vyzkum-mladez.cz/cs/statistika/indikator/3-pocet-deti-a-mladych-lidi>

41. HIRSHKOWITZ, Max, Kaitlyn WHITON, Steven M. ALBERT, et al. National Sleep Foundation's sleep time duration recommendations: methodology and results summary. *Sleep Health: Journal of the National Sleep Foundation* [online]. 14.1.2015 [cit. 2020-05-12]. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.sleh.2014.12.010>. Dostupné z: [https://www.sleephealthjournal.org/article/S2352-7218\(15\)00015-7/abstract](https://www.sleephealthjournal.org/article/S2352-7218(15)00015-7/abstract)

42. HUSÁK, Jan. Děti a sociální sítě: Výsledky rychlého reprezentativního šetření ke zvyšování věkové hranice nutné pro registraci z důvodu GDPR. *Česká rada dětí a mládeže* [online]. 2018, duben-květen 2018 [cit. 2020-04-19]. Dostupné z: <http://crdm.cz/download/publikace/CRDM-Zprava-Deti-a-socialni-site.pdf>

Seznam obrázků

Obrázek 1 - Užívání sítí; x = počet miliónů osob.....	11
Obrázek 2 - Počet lidí ve věku 10–19 let od 2010 do 2017	32
Obrázek 3 - Kolik je Ti let?	34
Obrázek 4 - Pamatuješ si, kdy jsi se poprvé registroval na sociální síti?.....	35
Obrázek 5 - Kolik času denně trávíš na sociálních sítích?.....	36
Obrázek 6 - Kterou ze sociálních sítí preferuješ?	36
Obrázek 7 - Dokážeš si představit, že bys byl/a bez internetu a sociálních sítí?	37
Obrázek 8 - Co na sociálních sítích nejčastěji děláš, k čemu je využíváš?	38
Obrázek 9 - Pokud využíváš sociální síť Facebook, kolik lidí máš v přátelích?	39
Obrázek 10 - Kolik ze tvých „přátel“ na Facebooku jsi potkal/a v reálném životě?	40
Obrázek 11 - Porovnání počtu přátel s osobním setkáním	40
Obrázek 12 - Domníváš se, že jsou přátelé pro život důležití?	41
Obrázek 13 - Jakým způsobem navazuješ nové vztahy?.....	42
Obrázek 14 - Jak trávíš se svými kamarády volný čas?	43

Seznam tabulek

Tabulka 1- Věková struktura obyvatel [40]	31
---	----

Přílohy

Příloha č.1

Dotazník pro žáky a studenty

Kolik je ti let?

12–15

16–18

19–20

Jakého jsi pohlaví?

Žena

Muž

Nechci uvádět

Jsi student, nebo pracující?

Student

Pracující

Pamatuješ si, kdy jsi se poprvé registroval na některé sociální síti? (Pokud sis nezakládal/a Facebookový účet znovu, lze to zjistit z historie příspěvků na zdi)

Mezi 11 a 15 rokem

V 10 letech a méně

Když mi bylo nad 15 let

Kolik času denně trávíš na sociálních sítích? (Mohou pomoci funkce: na Facebooku – „Váš čas na Facebooku“, na Instagramu – „Vaše aktivita“ u funkce „Archivovat“)

Méně než 2 hodiny

2 až 4 hodiny

5 až 8 hodin

Více jak 8 hodin

Kterou ze sociálních sítí preferuješ?

Instagram

Facebook

Snapchat

Jiné (např. Twitter)

Dokážeš si představit, že bys byl/a bez internetu a sociálních sítí? Pokud ano, jak dlouhou dobu bys to dle tvého názoru dokázal/a vydržet?

Ano, dokážu si představit být bez sociálních sítí týden

Ano, dokážu si představit být bez sociálních sítí měsíc

Ano, dokážu si představit být bez sociálních sítí do konce života

Ano, dokážu si představit být bez sociálních sítí den

Ne, nedokážu si představit být bez sociálních sítí

Ano, dokážu si představit být bez sociálních sítí hodinu

Co na sociálních sítích nejčastěji děláš, k čemu je využíváš?

Spojuji se s kamarády

Dozvídám se informace, jak ze světa, tak od kamarádů (co zrovna dělají...)

Brouzdám jimi, protože se nudím

Jiné (např. hraju hry)

Pokud využíváš sociální síť Facebook, kolik lidí máš v přátelích?

Facebook nepoužívám

0–100

101–200

201 a více

Kolik ze tvých „přátel“ na Facebooku jsi potkal/a v reálném životě?

Facebook nepoužívám

Většinu

Všechny

Menšinu

Nikoho

Definuj dle svého pojem přátelství (myšleno přátelství mezi lidmi v reálném životě, nikoli pojem „přátelství“ na sociálních sítích).

Otevřená odpověď.

Domníváš se, že jsou přátelé (myšleno přátelství mezi lidmi v reálném životě, nikoli pojem „přátelství“ na sociálních sítích) pro život důležití?

Ano, jsou pro život důležití

Záleží, v jakých částech života a životních situacích

Nevím

Ne, nejsou pro život důležití

Jak, dle tvého názoru, vypadá vztah dvou přátel? Zkus popsat, jak spolu dle tvého názoru komunikují, jak jsou spolu v kontaktu, v čem se projevuje přátelství.

Otevřená odpověď

Co dle tvého znamená přátelství na Facebooku, má stejnou hodnotu, jako přátelství v předchozí otázce či jinou?

Otevřená odpověď.

Jakým způsobem navazuješ nové vztahy?

Přes přátele

Ve škole

Na zájmovém kroužku či sportu

Na akci či párty

Přes sociální sítě

Jiné (např. ve hrách)

Jak trávíš se svými kamarády volný čas?

Jen tak venku

Sportem nebo jinou zájmovou aktivitou

Doma či u kamarádů na počítači

Nejsem s kamarády, trávím čas sám/a